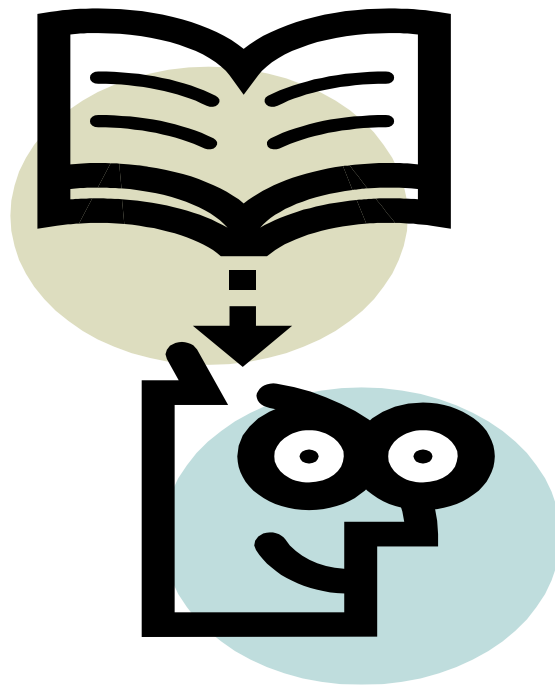

KEURUUN YHTEISKOULUN LUKIO

KURSSIKUVAUKSET
2022-2023 (LOPS 2016)
(SÄILYTÄ KOKO LUKUVUOSI)

KIELET		
Äidinkieli ja kirjallisuus, suomen kieli	ÄI	3-4
Englanti, A-taso	ENA	4-5
Ruotsi, A-taso	RUA	5-7
Ruotsi, B-taso	RUB	7-8
B2 ja B3 kielet		8-11
Saksa, Ranska, Italia, Venäjä		
MATEMATIIKKA		
Matematiikka, pitkä	MAA	12-14
Matematiikka, lyhyt	MAB	14-15
REAALIAINEET		
Biologia	BI	16-17
Maantieto	GE	17-18
Fysiikka	FY	18-19
Kemia	KE	20-21
Filosofia	FF	21
Psykologia	PS	22-23
Historia	HI	23-24
Yhteiskuntaoppi	YH	24-25
Uskonto, ev-lut	UE	25-26
Uskonto, ortodoksi	UO	26-27
Elämäkatsomustieto	ET	27-28
Terveystieto	TE	28
TAITO- JA TAIDEAINEET		
Liikunta	LI	29-30
Kilpaurheilu/Urheiluvalmennus	UV	30
Musiikki	MU	31-32
Kuvataide	KU	32-33
OPINTOJEN OHJAUS		
Opinto-ohjaus	OP	34-35
TEEMAOPINNOT		
Teemaopinnot	TO	35
MUU KOULUN TARJOAMA TAI HYVÄKSYMÄ OPETUS		
Oman koulun tarjonta (kotitalous, tekninen työ, tekstiilityö, matka Kar- lan kannakselle, kalastuskurssi, mun elämä- oma talous, kansainvälisyyskurssi ja -passi, yrittäjyysopinnot, kymmensormijärjestelmä, tulevaisuusopinnot)	MKO01-13	35-37
Muiden oppilaitosten tarjonta, Lukio-opintoihin hyväksyttävät opinnot (hygienenpassi, ensiapu I ja II, järjestyksenval- vojakurssi, metsästäjä-tutkinto, bridge, tukiviit- tomakurssi, pop-/jazz-lauluyhtye 1 ja 2, musiik- kiopiston teoriakurssi, kansalaisopiston kielet)	LHO01-10	37-38
LUKIODIPLOMIT		
Kotitalous, kuvataide, käsityö, liikunta, media		38-40
Musiikki, tanssi, teatteri		
TAITEIDEN VÄLISET KURSSIT		
MuTa- musiikin ja tanssin projektikurssi	TA	40
TIETOTEKNIikka	TT	40
MUU KURSSITARJONTA		
Valintakortin täyttöohje ja valintakortti		41-42

OPPIAINEIDEN KURSSIT

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS, SUOMEN KIELI

Oppikirjat: Jukola, tekstioppi, sekä kurssikohtaiset kielikirjat, SanomaPro, myös digikirjat käy.

Arviointi: Kurssit 1-9 arvosanojin 4-10, kurssit 10-13 suoritusmerkinnällä.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Tekstit ja vuorovaikutus (ÄI01)

Tutustutaan tekstin käsitteeseen ja tekstilajeihin. Harjoitellaan tiedonhankinnan ja arvioinnin taitoja. Eritellään ja tulkitaan proosaa sekä tutkitaan mediatekstejä. Opiskellaan referointia, kommentointia, aineiston pohjalta kirjoittamista sekä yhdessä kirjoittamista. Edistetään ryhmäviestintätaitoja tavoitteellisessa ryhmäkeskustelussa.

2. Kieli, kulttuuri ja identiteetti (ÄI02)

Tutkitaan kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä identiteetin rakentajana. Tutustutaan suomen kielen muuttumiseen, kehittämiseen sekä asemaan muiden kielten joukossa. Luetaan teemaan liittyviä fiktiivisiä ja faktatekstejä. Analysoidaan kielen rakenteita ja harjoitellaan kirjoittamista prosessina. Pidetään informatiivinen puheenvuoro.

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI03)

Perehdytään kaunokirjallisuuden lajeihin sekä niiden erittelyyn ja tulkintaan. Tutustutaan teatterin, elokuvan ja taidekuvien ilmaisutapoihin. Luetaan näytelmä ja runoteos sekä kirjoitetaan kirjallisuuden pohjalta. Käydään kirjallisuusaiheinen ryhmäkeskustelu ja arvioidaan se ryhmäviestintätaitojen näkökulmasta.

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI04)

Perehdytään argumentoinnin tapoihin ja retorisiin keinoihin. Vahvistetaan medialukutaitoja tarkastelemalla tekstejä sekä eettisestä että ideologisesta näkökulmasta. Luetaan kantaa ottavaa ja vaikuttavaa kirjallisuutta. Harjoitellaan kantaa ottavaa kirjoittamista ja puhumista.

5. Teksti ja konteksti (ÄI05)

Tarkastellaan tekstejä erilaisissa konteksteissa ja suhteessa muihin teksteihin. Perehdytään tyylikeinoin ja kielenhuoltoon tyylin näkökulmasta. Luetaan suomalainen klassikko tai maailmankirjallisuuden keskeinen teos. Tehdään kirjallisuusaiheisia kirjoitus- ja puhetehtäviä.

6. Nykykulttuuri ja kertomukset (ÄI06)

Syvennytään kertomukseen keskeisenä kulttuuri-ilmiönä ja ilmaisun tapana. Tutustutaan nykykirjallisuuden teemoihin ja luetaan jokin suomalainen tai kansainvälinen nykykirjallisuuden teos. Kirjoitetaan kurssin teemoista ja kerrataan kielenhuoltoa. Harjoitellaan dialogista vuorovaikutusta.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

A17 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (ÄI07)

Harjoitellaan esiintymis- ja ryhmätaitoja sekä arjen puhetilanteita. Tutustutaan kielelliseen ja ei-kielelliseen viestintään. Tutkitaan vuorovaikutustilanteita ja analysoidaan ja arvioidaan puhuttujen tekstien sisältöä.

A18 Kirjoittamistaitojen syventäminen (ÄI08)

Syvennytään kirjoitusprosessiin, erityisesti tekstin muokkaamiseen, viimeistelyyn palautteen perusteella sekä tekstien jakamiseen. Erityisesti tarkastellaan tekstien havainnollisuutta ja eheyttä. Kerrataan kielenhuoltoa. Kirjoitetaan monipuolisten aineistojen pohjalta.

AI9 Lukutaitojen syventäminen (ÄI09)

Syvennetään tekstitietoa, erityisesti käsitteiden osalta. Analysoidaan erilaisia fiktiivisiä ja faktatekstejä eri näkökulmista. Kerrataan tekstilajeja, tekstien piirteitä ja ominaisuuksia. Luetaan erilaisia tekstikokonaisuuksia ja varmennetaan kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa.

SOVELTAVAT KURSSIT**AI10 Luova kirjoittaminen (ÄI10)**

Syvennetään ja laajennetaan kirjallista ilmaisukykyä. Harjoitellaan erilaisia sanataiteen keinoja. Kirjoitetaan runoa ja proosaa. Opetellaan ryhmässä kritiikin antamista ja vastaanottamista. Kurssilla ei käsitellä kielioppiasioita.

AI11 Mediakirjoittamisen kurssi (ÄI11)

Kurssilla syvennyttään verkkokirjoittamisen mahdollisuuksiin mm. tuottamalla oma blogi, toimimalla lukion nettisivuilla ja tutustumalla toimittajan työhön. Kurssi toteutetaan yhteistyössä Suur-Keuruun kanssa.

AI12 Tekstinhuoltokurssi (ÄI12)

Kerrataan oikeakielisyyskäytänteitä ja harjoitellaan asiatekstin kirjoittamista. Tarkoitettu niille, joiden kirjoitustaito kaipaa kohennusta. Arviointi: hyväksyty/hylätty.

AI13 Ilmaisutaito (ÄI13)

Kehitetään itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitoja. Tehdään rentoutus-, luottamus- ja kontaktiharjoituksia. Ilmaistaan tunteita kehon, liikkeen ja äänen avulla ja improvisoidaan.

MUUT KIELET**ENGLANTI, A1-KIELI**

Oppikirjat: On Track 1-8, SanomaPro, kurssi 10 digikirja Abilities (Otava) ja kurssi 11 Pre-Fix (SanomaPro)
Arviointi: Kurssit 1-8 arvosanoin 4-10, kurssit 9-12 hyväksyty/hylätty

PAKOLLISET KURSSIT**1. Englannin kieli ja maailmani (ENA01)**

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Aihepiirit liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin. Uusien tekstien lisäksi kerrataan aiemmin opittua sanastoa ja perusrakenteita, esim. aktiivin aikamuodot ja ehtolauseet. Painotetaan opiskelutaitojen vankentamista.

2. Ihminen verkostoissa (ENA02)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa eri vuorovaikutustilanteissa ja syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja kuuntelijana. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille. Vankennetaan opiskelutaitoja, kerrataan mm. passiivi ja keskeisiä pronomineja.

3. Kulttuuri-ilmiöitä (ENA03)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen niille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA04)

Opetellaan vaativahkoa viestintää, tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Painotetaan englannin kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä. Aiheina yhteiskunnalliset ilmiöt.

5. Tiede ja tulevaisuus (ENA05)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja. Aiheina teknologia, digitalisaatio ja eri tiedon- ja tieteenalat.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (ENA06)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Pohditaan urasuunnitelmia ja työntekoa kansainvälisessä kontekstissa. Aihepiirinä talous- ja työelämä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Kestävä elämäntapa (ENA07)

Keskitytään erilaisten tekstien monipuoliseen käsittelyyn ja tuottamiseen ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (ENA08)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti ja ymmärtää puhuttua kieltä. Harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä. Kurssin lopussa pidetään suullinen kielitaidon koe, josta saa erillisen todistuksen päättötodistuksen liitteenä.

SOVELTAVAT KURSSIT

9. Writing English (ENA09)

Harjoitellaan erilaisten kirjoitelmien laatimista. Kerrataan kirjoittamiseen liittyviä rakenteita ja laajennetaan sanavarastoa. Ei oppikirjaa.

10. Abikurssi (ENA10)

Valmentaudutaan yo-kirjoitukseen kertaamalla sanastoa ja rakenteita sekä tekemällä kuuntelu- ja kirjoitelmaharjoituksia. Kurssin kokeena preliminääri sopimuksen mukaan.

11. Niveltävä kurssi (ENA11)

Kurssia suositellaan heikohkon lähtötason omaaville oppilaille kertauskurssiksi ennen varsinaisia lukiokursseja. Tavoitteena kerrata peruskoulussa opiskeltua keskeistä sanastoa ja rakenteita sekä harjoitella kirjallista tuottamista. Kurssin aikana pieniä kokeita.

12. Koulun ulkopuolella suoritettu korvaava kurssi (ENA12)

Esim. kielikurssi, vähintään 3 viikkoa tai pidempi oleskelu englanninkielisellä alueella. Kirjallinen todistus opiskelusta/oleskelusta välttämätön. Kurssin/oleskelun jälkeen kielimatkasta kertominen omassa opiskeluryhmässä. Korvaavuudesta on sovittava etukäteen.

RUOTSI, A2-KIELI

Suoritusjärjestys:

Pakolliset kurssit 1-6 suoritetaan numerojärjestyksessä kahden ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. A-ruotsi on suositeltavaa kirjoittaa 3. vuoden keväällä, jolloin abivuonna ennen yo-koetta ehtii suorittaa abikurssin (rua9) ja valtakunnallisen syventävän rua7-kurssin. Halutessaan A-ruotsin kirjoittaja voi osallistua myös B-ruotsin syventäville / soveltaville kursseille.

Oppikirjat:

Kurssit 1-8: Inne 1-8 (Finn Lectura) HUOM! UUSIMMAT (v. 2016-) painokset Inne-oppikirjoista!

Kurssit 1- 9: Yo kertaus ruotsi- digikirja, SanomaPro

Arviointi: Pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan arvosanoin 4-10, soveltavat kurssit arvioidaan vain suoritusmerkinnällä. Kurssien arviointi perustuu kurssikokeeseen sekä kurssin aikana osoitettuun aktiiviseen ja säännölliseen työskentelyyn.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Ruotsinkielinen maailmani (RUA01)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle ja etsitään autenttisia ruotsinkielisiä kielenkäyttöympäristöjä sekä keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpäiiriin, harrastuksiin, kiinnostuksen kohteisiin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa (RUA02)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen pohjoismaisessa kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä (RUA03)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiirinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, ruotsinkieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (RUA04)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta ruotsin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. Tiede ja tulevaisuus (RUA05)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutetaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (RUA06)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa ruotsin kielellä myös muualla kuin Suomessa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpäiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Kestävä elämäntapa (RUA07)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmista ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (RUA08)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kurseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan; tämän vuoksi rua8 suoritetaan vasta pakollisten kurssien (rua1-6) jälkeen. Huom! Kurssiin kuuluu pakollinen, jo kurssin aikana järjestettävä suullisen kielitaidon koe. Kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

SOVELTAVAT KURSSIT:

9. Abikurssi (RUA09)

Kurssilla kerrataan kurssien 1-6 keskeiset sisällöt ja valmentaudutaan A-ruotsin yo-kokeeseen

10. Koulun ulkopuolella suoritettu korvaava kurssi (RUA10)

Esimerkiksi kielikurssi tai stipendimatka ruotsinkieliselle alueelle, vähintään 3 viikkoa. Todistus oleskelusta välttämätön.

RUOTSI, B1-KIELI

Suoritusjärjestys:

Pakolliset kurssit 1-5 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä kahden ensimmäisen opiskeluvuoden aikana, mikäli opiskelijalla on kolmen vuoden opintosuunnitelma. Jos aikoo kirjoittaa ruotsin yo-kokeen kolmannen vuoden syksyllä, on pakollisten kurssien jälkeen, 2. vuoden keväällä, suositeltavaa käydä syventävä kurssi rub7. Abivuoden 1-jaksoon kannattaa niin ikään mahdollisuuksien mukaan valita soveltavat kurssit rub9 ja rub10.

Oppikirjat:

Kurssit 1-7: *Precis 1-7 (Sanomapro)*

Kurssi 8: *Signal (Sanomapro)*

Kurssi 10: *Yo-kertaus ruotsi- digikirja (SanomaPro)*

Arviointi: Pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan numerolla 4-10, muut kurssit suoritusmerkinnällä.

Arviointi perustuu kurssikokeeseen sekä aktiiviseen ja säännölliseen työskentelyyn.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Minun ruotsini (RUB01)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

2. Hyvinvointi ja ihmissuhteet (RUB02)

Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen ja niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita. Harjoitellaan taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Kurssilla pohditaan eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri ja mediat (RUB03)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

4. Monenlaiset elinympäristömme (RUB04)

Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

5. Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi (RUB05)

Kurssilla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

6. Viesti ja vaikuta puhuen (RUB06)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Huom! Rub6-kurssi suoritetaan vasta pakollisten kurssien (rub1-5) jälkeen. Kurssiin kuuluu pakollinen, jo kurssin aikana järjestettävä suullisen kielitaidon koe. Kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

7. Kestävä elämäntapa (RUB07)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

SOVELTAVAT KURSSIT

8. Niveltävä kurssi (RUB08) (sopii myös lähiohitoajaopiskelijoille)

Kurssia suositellaan heikohkon lähtötason omaaville opiskelijoille (peruskoulun ruotsin numero enintään 7) kertauskurssiksi ENNEN varsinaisia lukiokursseja. Kurssin tavoitteena kerrata peruskoulussa opiskeltuja kielioppirakenteita ja keskeistä sanastoa.

9. Kirjoitusta ja kuuntelua (RUB09)

Kurssin tavoitteena on keskittyä yo-kokeen erilaisiin kuullunymmärtämis- sekä kirjoitustehtäviin, harjoitusmateriaalina aiempien vuosien yo-koetehtävät.

10. Abikurssi (RUB10)

Kurssilla kerrataan kurssien 1-5 keskeinen aines (sanasto ja rakenteet) ja valmentaudutaan B-ruotsin yo-kokeeseen.

11. Koulun ulkopuolella suoritettu korvaava kurssi (RUB11)

Esimerkiksi kielikurssi tai stipendimatka ruotsinkieliselle alueelle, vähintään 3 viikkoa. Todistus opiskelusta välttämätön.

KIELET B2/B3, ITALIA, RANSKA, SAKSA, VENÄJÄ

Keuruun lukiossa sinulla on mahdollisuus opiskella useita B2/B3-kieliä. Valikoimaamme kuuluvat ranska, saksa, italia, venäjä. Kursseja voidaan toteuttaa myös yhteistyössä toisen lukion kanssa jolloin, hyödynnetään videoneuvotteluvälitteistä opetusta.

B2/B3-kielten kurssien eteneminen on suunniteltu siten, että saat kielen opiskelluksi kahdessa vuodessa. Kielten tarjonta alkaa vuorovuosin, joten jos kieltä ei ala tänä syksynä, voit aloittaa sen opiskelut seuraavana syksynä.

Kurssit suoritetaan numerjärjestyksessä.

B3-kieli (lukiossa kielen aloittavat ykkös- ja kakkosluokkalaiset tai abit):

1. vuosi: 301, 302, 303, 304, 305

2. vuosi: 306, 307, 308, 311

B2-kieli (lukiossa kieltä jatkavat ykkös- ja kakkosluokkalaiset tai abit)

1. vuosi: (209), 201, 202, 203

2. vuosi: 204, 205, 206, 210

Syksyllä 2022 alkavia kieliä ovat saksa ja ranska, jatkavia kieliä ovat italia ja venäjä. B2-kielen opiskelijat voivat halutessaan valita kertauskurssiksi B2-kielen soveltavan kurssin 09. (sisältö kurssien 301 ja/tai 302 mukainen) Jatkavat kurssit etenevät normaalisti aiemmin suunnitellulla aikataululla.

B2-KIELET, RANSKA JA SAKSA

Ranskan oppikirjat: kurssit 1-2; J'aime 2, kurssit 3-4; J'aime 3, kurssit 5-6 ja 9; J'aime 4, Otava
Saksan oppikirjat: kurssit 1-6; PlanD 3-8 (SanomaPro), kurssi 9; kirja ilmoitetaan myöhemmin

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Elämän tärkeitä asioita (201)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää (202)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito (203)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä keskustelua arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. Kulttuuri ja mediat (204)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (205)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Yhteinen maapallomme (206)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta (207)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puheen ja kirjoittaen (208)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

SOVELTAVAT KURSSIT

9. Yläkoulun oppien kertaus (209)

10. Kertauskurssi (210)

Kurssi on tarkoitettu ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville opiskelijoille. Kurssilla kerrataan ja vahvistetaan kielen keskeisiä rakenteita sekä eri aihekokonaisuuksiin liittyviä sanastoja, harjoitellaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja ja kehitetään omaa kirjallista ja suullista tuotosta.

11. Koulun ulkopuolella suoritettava korvaava kurssi (211)

Esim. kielikurssi, stipendimatka maahan, jossa puhutaan opiskeltavaa kieltä, vähintään 3 viikkoa. Virallinen todistus oleskelusta välttämätön.

B3-KIELET, ITALIA, RANSKA, SAKSA, VENÄJÄ (ESPANJA, kansalaisopiston tarjonnasta)

Italian oppikirjat: kurssit 1-3; Bella vista 1; kurssit 4-6; Bella vista 2, SanomaPro

Ranskan oppikirjat: kurssit 1-2; J'aime 1, kurssit 3-4; J'aime 2, kurssit 5-6; J'aime 3, kurssit 7-8; J'aime 4, Otava

Saksan oppikirjat: kurssit 1-8; Plan D 1-8, kurssi 9; ilmoitetaan myöhemmin

Venäjän oppikirjat: kurssit 1-3; Mozho!, kurssit 4-6 Mozho! 2, kurssit 7-8 Mozho! 3, Otava, teksti+harj.k.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (301)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (302)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (303)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (304)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (305)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä keskusteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (306)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (307)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (308)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**9. Kansainvälinen toiminta (309)**

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

10. Viesti puhuen ja kirjoittaen (310)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

SOVELTAVAT KURSSIT**11. Kertauskurssi (311)**

Kurssi on tarkoitettu ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville opiskelijoille. Kurssilla kerrataan ja vahvistetaan kielen keskeisiä rakenteita sekä eri aihekokonaisuuksiin liittyviä sanastoja, harjoitellaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja ja kehitetään omaa kirjallista ja suullista tuotosta.

12. Koulun ulkopuolella suoritettava korvaava kurssi (312)

Esim. kielikurssi, stipendimatka maahan, jossa puhutaan opiskeltavaa kieltä vähintään 3 viikkoa. Virallinen todistus oleskelusta välttämätön.

MATEMATIIKKA

PITKÄ MATEMATIIKKA

Arviointi ja kurssien suoritus:

Kurssit MAY1 sekä MAA 1-MAA 13 arvioidaan numeroin 4-10 ja MAA 14-MAA 17 suoritusmerkinnällä.

Pakolliset kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Kurssi MAA14 suoritetaan ennen kurssia MAA2.

Oppikirjat:

Kurssi 1: Lukion yhteinen matematiikka MAY1, Edita

kurssit 2-13: Juuri MAA2-13, Otava

kurssi 15: Ilmoitetaan myöhemmin

Oppimäärän vaihtaminen:

Oppilas voi vaihtaa pitkän matematiikan (MAA) lyhyeen matematiikkaan (MAB). Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen kurseja luetaan hyväksi seuraavasti: MAA2 → MAB2, MAA3 → MAB3, MAA6 → MAB7 ja MAA8 → MAB4 ja MAA10 → MAB5. Siirtymättä jäävät kurssit lasketaan kurssikertymään.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Luvut ja lukujonot (MAY01)

- reaaliluvut, peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskenta
- funktio, kuvaajan piirto ja tulkinta
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- logaritmi ja potenssi sekä niiden välinen yhteys
- yhtälöiden ratkaiseminen
- geometrinen jono ja summa

2. Polynomifunktiot ja –yhtälöt (MAA02)

- polynomit
- 2. asteen yhtälö
- 2. asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomifunktio
- polynomiyhtälöitä
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA03)

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

4. Vektorit (MAA04)

- vektorien perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- suorat ja tasot avaruudessa

5. Analyttinen geometria (MAA05)

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

6. Derivaatta (MAA06)

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

7. Trigonometriset funktiot (MAA07)

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- yhdistetyn funktion derivaatta
- trigonometristen funktioiden derivaatat

8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA08)

- potenssin laskusäännöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

9. Integraalilaskenta (MAA09)

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

10. Todennäköisyys ja tilastot (MAA10)

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**11. Lukuteoria ja todistaminen (MAA11)**

- konnektiivit ja totuusarvot
- geometrinen todistaminen
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- induktiotodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut ja Eratostheneen seula
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

12. Algoritmit matematiikassa (MAA12)

- iterointi ja Newton-Raphsonin menetelmä
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- Newton-Cotes-kaavat: suorakaidesääntö, puolisuunnikassääntö ja Simpsonin sääntö

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- kahden muuttujan funktio ja osittaisderivaatta

- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- lukujonon raja-arvo, sarjat ja niiden summa

SOVELTAVAT KURSSIT

14. Pitkän matematiikan perusteet (MAA14)

Kerrataan ja täydennetään peruskoulun matematiikan oppimäärää siten, että opiskelu lukiossa voisi käynnistyä tehokkaasti. Lisäksi kurssilla opetellaan symbolisen laskennan ohjelmiston käyttöä.

15. Talousmatematiikka (MAA15)

- prosentti- ja korkolaskenta
- verotus
- lainat
- sijoitus
- rahan arvo

16. Kertauskurssi (MAA16)

- kertaustehtäviä pakollisista kursseista sekä niihin liittyviä ylioppilastehtäviä

17. Tietokonematematiikka (MAA17)

Kerrataan ja syvennetään tietokoneohjelmistojen käyttöä erilaisten sovellusongelmien ratkaisuisissa.

LYHYT MATEMATIIKKA

Arviointi ja kurssien suoritus:

Kurssit MAY 1 sekä MAB 2-MAB 8 arvioidaan numeroin 4-10 ja kurssit MAB9 ja MAB10 suoritusmerkinnällä. Pakolliset kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Kurssi 7 suoritetaan 2. vuoden keväällä, kurssit 8 ja 9 heti 3. vuoden syksyllä, koska MAB suositellaan kirjoitettavaksi syksyllä

Oppikirjat:

Kurssi 1: Lukion yhteinen matematiikka MAY1, Edita

Kurssit 2-8: Summa 2-8, Edita

Kurssi 9: Yo Lyhyt matematiikka, SanomaPro

PAKOLLISET KURSSIT

1. Luvut ja lukujonot (MAY01)

- reaalityluvut, peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskenta
- funktio, kuvaajan piirto ja tulkinta
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- logaritmi ja potenssi sekä niiden välinen yhteys
- yhtälöiden ratkaiseminen
- geometrinen jono ja summa

2. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB02)

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ja yhtälöparien graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAB03)

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

4. Matemaattisia malleja (MAB04)

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla
- lukujonot matemaattisina malleina

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB05)

- diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Talousmatematiikkaa (MAB06)

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**7. Matematiikan analyysi (MAB07)**

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä

8. Tilastot ja todennäköisyys II (MAB08)

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin käsite

SOVELTAVA KURSSI**9. Matematiikan kertauskurssi (MAB09)**

Kerrataan lyhyen matematiikan kurssien keskeiset asiat osin niitä syventäen tavoitteena saada valmiuksia ylioppilaskirjoitusta varten.

10. Lyhyen matematiikan perusteet (MAB10)

Kerrataan ja täydennetään peruskoulun matematiikan oppimäärää siten, että opiskelu lukiossa voisi käynnistyä tehokkaasti. Lisäksi kurssilla opetellaan symbolisen laskennan ohjelmiston käyttöä.

REAALIAINEET

BIOLOGIA

Suoritusjärjestys:

Ensimmäisenä opiskeluvuotena kurssit 1, 2, 7 ja 8, toisena kurssit 3, 4, 6, 7, 8 ja 9, kolmantena kurssit 4, 5, 6 ja 9 (Kursseista pakollisia kurssit 1 ja 2). Suoritusjärjestyksestä on mahdollista poiketa, mutta keskustele ensin aineenopettajan kanssa.

Oppikirjat: Kurssit 1-5: BIOS1-5, SanomaPro

Arviointi: Kurssit 1-5 arvosanoin 4-10, kurssit 6-9 hyväksyty/hylätty. Kursseista 6-9 ei ole kurssikoetta.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Elämä ja evoluutio (BI01)

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös soluihin ja Dna:n rakenteeseen. Lisäksi tarkastellaan eliökunnan kehitystä ja evoluutionmekanismeja, sekä evoluution merkitystä. Tutustumme myös biologisen tutkimuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

2. Ekologia ja ympäristö (BI02)

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssi perehdyttää myös muihin ekologisiiin ympäristöongelmiin. Kurssilla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Solu ja perinnöllisyys (BI03)

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Kurssin työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset. Kurssilla voidaan tehdä solubiologinen tutkimus laboratoriossa tai sähköisten aineistojen avulla.

4. Ihmisen biologia (BI04)

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimestön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan. Kurssilla voidaan tehdä ihmiselimestön toimintaa mittaava tutkimus.

5. Bioteknologian sovellukset (BI05)

Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestäväen kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Lisäksi kurssilla pohditaan biologisen tutkimuksen merkitystä tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa sekä eettisiä kysymyksiä, jotka liittyvät biologian sovelluksiin. Kurssilla voidaan suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän koe tai tutkimus.

SOVELTAVAT KURSSIT

6. Laborointikurssi (BI06)

Kurssilla perehdytään erilaisiin soluihin ja solurakenteisiin sekä vertaillaan erilaisia kasvisolukoita, eläinkudostyypppejä ja bakteeriviljelmiä mikroskooppisesti. Kurssilla perehdytään biologisiin ilmiöihin fysiologisia kokeita tehden. Kurssilla havainnollistetaan pakollisten ja syventävien kurssien sisältöjä laboratoriossa tehtävien tutkimusten avulla.

7. Ympäristön tutkimuskurssi (BI07)

Kurssilla perehdytään paikallisen luonnon ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin. Lisäksi tutkitaan ympäristöä ja ympäristön tilaa erilaisin biologisin menetelmin. Kurssilla perehdytään paikalliseen lajistoon ja tehdään erilaisia retkiä erityisesti lähialueille. Kurssilla tutustutaan myös biologiseen tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua.

8. Kasvien lajintuntemus (BI08)

Kurssilla perehdytään tunnistamaan yleisimpiä luonnonkasveja ja niiden elinympäristöä keräämällä tai valokuvaamalla peruskasvio. Kurssi suoritetaan itsenäisesti keräämällä tai kuvaamalla 50 kasvia sisältävä herbaario.

9. Biologian kertauskurssi (BI09)

Kurssilla kerrataan lukion biologian pakollisten ja syventävien kurssien keskeiset asiat osin niitä syventäen. Kurssilla harjoitellaan vastaamaan erityyppisissä tehtävissä sähköisessä ylioppilaskokeessa.

MAANTIEDE

Suoritusjärjestys:

Ensimmäisenä opiskeluvuotena kurssit 1, 2 ja 5, toisena kurssit 2,3, 4 ja 5, kolmantena kurssit 4 ja 6. (Kursseista pakollisia kurssi 1).

Suoritusjärjestyksestä on mahdollista poiketa, mutta keskustele asiasta ensin aineenopettajan kanssa.

Oppikirjat: Kurssit 1-4: Manner 1-4, Otava

Arviointi: Kurssit 1-4 arvosanoin 4-10, kurssi 5 ja 6 hyväksyty/hylätty.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Maailma muutoksessa (GE01)

Kurssilla perehdytään muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoita sekä sopeutua riskeihin.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Sininen planeetta (GE02)

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Kurssilla tarkastellaan erityisesti luonnonprosesseja ja niihin liittyviä syy-seuraussuhteita. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä.

3. Yhteinen maailma (GE03)

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan maantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla.

4. Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (GE04)

Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Kurssilla tutustutaan mm. kartografian ja paikkatiedon perusteisiin, osallistuvaan suunnitteluun, maailmanlaajuisiin kehitystrendeihin ja geomedian käyttöön tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

SOVELTAVAT KURSSIT

5. Kehittyvät maat-kurssi (GE05)

Kurssi perehdyttää opiskelijan tarkastelemaan erilaisia alueita, niiden muuttumista sekä alueellisia ongelmia maailmassa. Kurssilla pyritään muutamien esimerkkimaiden pohjalta analysoimaan alueellisia kehityseroja ja niiden taustoja sekä ilmenemismuotoja erilaisina ongelmina sekä etsimään keinoja ongelmien ratkaisemiseksi. Lisäksi tarkastellaan erilaisia kehitysmaiden ja teollisuusmaiden välisiä suhteita ja niihin liittyviä mahdollisia ongelmia. Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa. Kurssilla käsitellään myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä.

6. Maantiedon kertauskurssi (GE06)

Kurssilla kerrataan lukion maantiedon pakollisten ja syventävien kurssien keskeiset asiat osin niitä syventäen. Kurssilla harjoitellaan vastaamaan erityyppisissä tehtävissä sähköisessä ylioppilaskokeessa.

FYSIIKKA

Arviointi: Kurssit 1-7 arvosanojin 4-10, kurssit 8-10 hyväksytyt/hylätyt.

Oppikirjat: Kurssit 1-7: Fys1-7, SanomaPro

PAKOLLINEN KURSSI

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY01)

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- tutustuminen perusvuorovaikutuksiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin sekä aineen rakenteeseen
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana ja liikeilmiöt
- tutkimukset ja mallintaminen fyysisen tiedon rakentumisessa

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Lämpö (FY02)

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energiantuotannon ratkaisussa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- lämpö ja lämpötila
- kaasujen tilanmuutokset, lämpölaajeneminen ja paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen työ, teho ja hyötysuhde
- energian säilyminen lämpöopin ja lämmön siirtymissuunta

3. Sähkö (FY03)

Keskeiset sisällöt

- sähkövirta ja jännite sekä resistanssi ja Ohmin laki
- yksinkertaiset tasavirtapiirit ja Kirchhoffin lait
- sähköteho ja Joulen laki
- kondensaattori, diodi ja LED komponentteina
- sähköstaattinen vuorovaikutus, Coulombin laki ja sähkökenttä
- sähköturvallisuus, kytkentöjen tekeminen ja virtapiirien tutkiminen

4. Voima ja liike (FY04)

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutus liikkeen muutoksen syynä, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- Newtonin lait, voimakuvio ja voimien yhteisvaikutus
- etä- ja kosketusvoimia: paino, kitka, noste ja kvalitatiivisesti väliaineen vastus
- liikeyhtälö
- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- liikemäärän säilymlaki, impulssiperiaate ja yksiulotteiset törmäykset
- liike- ja potentiaalienergia sekä mekaanisen energian säilymlaki

5. Jaksollinen liike ja aallot (FY05)

Keskeiset sisällöt

- tasainen ympyräliike
- gravitaatiovuorovaikutus
- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen heijastuminen, taittuminen, diffraktio, interferenssi ja seisovat aallot
- ääni aaltoliikeilmiönä

6. Sähkömagnetismi (FY06)

Keskeiset sisällöt

- magnetismi, magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike sähkö- ja magneettikentässä
- sähkömagneettinen induktio, magneettivuo, induktiolaki ja Lenzin laki
- generaattori, muuntaja, vaihtovirran synty ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettisen säteilyn spektri, valon heijastuminen, taittuminen, interferenssi ja diffraktio

7. Aine ja säteily (FY07)

Keskeiset sisällöt

- energian kvantittuminen
- sähkömagneettisen säteilyn kvantittuminen ja fotonit
- aaltohiukkasdualismi
- atomiytimen rakenne
- ydinreaktiot, ydinen energia, ytimen sidosenergia sekä energian ja massan ekvivalenssi
- radioaktiivisuus ja hajoamislaki
- säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö

SOVELTAVAT KURSSIT

8. Kertauskurssi (FY08)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaan aikaisempien kurssien keskeisiä oppisisältöjä
- kehittää omaa ongelmanratkaisurutiiniaan
- saa kokonaiskuvan fysiikasta luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- fysiikan kurssien FY1 – FY7 keskeiset sisällöt

9. Tietokoneavusteinen mittaaminen fysiikassa (FY09)

Kurssilla harjoitellaan kokeellista mittaamista ja mittausdatan analysointia tietokoneavusteisesti fysiikkaan suunnitellun ohjelmiston avulla. LoggerPro – ohjelmistolla voidaan analysoida esim. sähköisillä antureilla mitattua dataa tai tehdä videoanalyysi kännykällä kuvatusta materiaalista.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia tietokoneavusteisesti.

Keskeiset sisällöt

fysiikan kurssien FY1 – FY4 keskeiset sisällöt

10. Tähtitieteen kurssi (FY10)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa käsityksen maailmankaikkeuden rakenteesta
- oppii ja innostuu havainnoimaan taivaan ilmiöitä
- saa omakohtaisia kokemuksia tähtitieteen harrastamisesta
- oppii etsimään tietoa erilaisista tietolähteistä

Keskeiset sisällöt

- maailmankaikkeuden rakenne
- suuri alkuräjähdyksen
- tähden kehityskaari
- aurinkokunta ja tähtikartat

KEMIA

Suoritusjärjestys: Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Suosituksesta poikkeavasta suoritusjärjestyksestä pitää neuvotella opettajan kanssa.

Oppikirjat: kurssit 1-5: Mooli 1-5, Otava (Lehtiniemi, Turpeenoja)

Arviointi: Arvosanoin 4-10, kurssit 6 ja 7 hyväksytyt/hylätyt

Aine suositellaan kirjoitettavaksi 2.vuoden keväällä. Jos kirjoitat 3.vuoden keväällä, valitse 1. ja 2.vuodelle kurssit 1-3 ja 3.vuodelle kurssit 4-6.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Kemiaa kaikkialla (KE01)

Keskeiset sisällöt:

- kemian merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- atomin rakenne ja jaksollinen järjestelmä pääpiirteissään
- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksia
- aineiden ominaisuuksien selittäminen aineen rakenteen, kemiallisten sidosten ja poolisuuden avulla
- kysymykset tiedonhankinnan lähtökohtana
- turvallinen työskentely, aineen erotusmenetelmät, aineiden ominaisuuksien tutkiminen, havainnointi ja johtopäätösten tekeminen

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Ihmisen ja elinympäristön kemiaa (KE02)

Keskeiset sisällöt:

- kemian merkitys hyvinvoinnin ja terveyden kannalta
- orgaanisten yhdisteiden, kuten hiilivetyjen, happi- ja typpiyhdisteiden, rakenteiden mallintaminen ja kuvaaminen erilaisilla malleilla
- avaruusrakenne ja isomeria
- orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- ainemäärä ja pitoisuus
- työvälineiden ja reagenssien käyttö sekä liuosten valmistus
- aineen rakenteen analyysimenetelmät, kuten spektroskopia

3. Reaktiot ja energia (KE03)

Keskeiset sisällöt:

- kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen
- epäorgaanisten ja orgaanisten yhdisteiden reaktioita sekä niiden sovelluksia
- aineen häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa ja sen yksinkertainen laskennallinen käsittely
- energian häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa, sidosenergia ja Hessin laki
- kaasujen ominaisuudet ja yleinen tilanyhtälö
- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, titraus analyysimenetelmänä, tutkimustulosten käsittelyminen, tulkitseminen ja esittäminen

4. Materiaalit ja teknologia (KE04)

Keskeiset sisällöt:

- kemian merkitys teknologiassa ja yhteiskunnassa
- metallien ja polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari
- atomin ulkoelektronirakenne ja jaksollinen järjestelmä alkuaineiden jaksollisten ominaisuuksien selittäjänä
- hapetusluvut ja hapetus-pelkistysreaktiot
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- kemiallisten reaktioiden laskennallinen soveltaminen
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu
- yhteistyön rooli kemiallisen tiedon tuottamisessa

5. Reaktiot ja tasapaino (KE05)

Keskeiset sisällöt:

- kemian merkitys kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- homogeeninen ja heterogeeninen tasapaino sekä tasapainotilaan vaikuttaminen
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit ja puskuriliuokset
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset
- homogeenisen ja happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- tutkimustulosten ja -prosessin arviointi

SOVELTAVA KURSSI

6. Kertauskurssi (KE06)

Kurssin aikana kerrataan ja syvennetään lukion kemian keskeisiä aihepiirejä ja harjoitellaan ylioppilastehtäviin vastaamista.

7. Kokeellista kemiaa (KE07)

Kurssilla tutustutaan monenlaisiin kemian työskentelytapoihin, reaktioiden havainnointiin, tutkimustulosten käsittelyyn ja esittämiseen sekä oppilastöiden teorian ja käytännön yhdistämiseen. Samalla opetellaan ja kerrataan keskeisiä kokeellisuuteen liittyviä aiheita myös ylioppilaskirjoituksia silmällä pitäen. Työskentelyssä yhdistetään kokeellisia oppilastöitä, demonstraatioita sekä kirjallisia tehtäviä. Kurssi suoritetaan kurssien KE01-KE04 jälkeen.

FILOSOFIA

Arviointi: Kurssit 1-4 arvosanoin 4-10, kurssi 5 hyväksytty/hylätty.

Oppikirjat: Kurssit 1-4: Idea 1-4, Otava, kurssi 5 ilmoitetaan myöhemmin

PAKOLLISET KURSSIT

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FF01)

Kurssilla tutustutaan filosofiaan tieteenalana. Tarkastelussa ovat ajattelun taidot, tiedon ja todellisuuden peruskysymykset.

2. Etiikka (FF02)

Kurssilla tutustutaan tärkeimpiin etiikan teorioihin ja ajankohtaisiin eettisiin teemoihin.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Yhteiskuntafilosofia (FF03)

Kurssilla käsitellään yhteiskuntafilosofian kysymyksiä, kuten valtaa, vapautta, tasa-arvoa, omistamista, demokratiaa, identiteettiä ja kestäväää kehitystä.

4. Tieto, tiede ja todellisuus (FF04)

Kurssi keskittyy tiedon, tieteen ja todellisuuden filosofiaan. Kurssilla pysähdytään kyseenalaistamaan, vaatimaan perusteluja ja katselemaan ympäröivää todellisuutta uusin silmin.

SOVELTAVA KURSSI:

5. Estetiikka (FF05)

Kauneuden ja taiteen filosofiaa.

PSYKOLOGIA

Oppikirjat (viimeisimmät painokset, uuden opetussuunnitelman mukaiset):

Kurssi 1: Skeema 1, Psykkinen toiminta ja oppiminen, Aarnio, Autio ym, Edita

Kurssi 2: Skeema 2, Kehittyvä ihminen, Aarnio, Autio ym, Edita

Kurssi 3: Skeema 3, Tietoa käsittelevä ihminen (**huom.** kurssin suorittaminen 1. vuonna vain, jos aikoo osallistua psykologian yo- kirjoituksiin jo 2. vuoden keväällä tai 3.vuoden syksyllä. Kertauskurssi järjestetään kuitenkin vain kevään kirjoituksiin osallistuville)

Kurssi 4: Skeema 4 Tunteet, psykkinen hyvinvointi ja mielenterveys, Aarnio, Autio ym, Edita

Kurssi 5: Skeema 5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, Aarnio, Autio ym. Edita

Kurssi 6: Kurssikirjat

Kurssi 7: NUISKU- materiaali. Kurssimateriaalista sovitaan yhdessä ennen kurssin alkua.

Arviointi: Pääpaino tuntiaktiivisuudessa sekä tunti- ja kotitehtävissä ja kokeessa. Lisäksi oppilas arvioi itse omaa edistymistään ja käytetään myös vertaisarviointia. Kurssit 1-5 arvioidaan numeroin 4-10 ja kurssit 6-9 suoritettu/hylätty.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Psykkinen toiminta ja oppiminen (PS01)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selvittää ihmisen toimintaa ja oppii tuntemaan psykologian keskeisiä aihepiirejä.

Kurssilla tutustutaan psykologiaan tieteenä; psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen. Selvitellään, millainen on psykkinen, biologisen (fyysisen) ja sosiaalisen toiminnan luonne ja oppimisen psykologia.

Suoritusjärjestys: 1. kurssi suoritetaan ensimmäisenä Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti kuin vain äärimmäisessä tilanteessa.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Ihmisen psykkinen kehitys (PS02)

Kurssilla perehdytään ihmisen elämänkaareen eli yksilön kehitysvaiheisiin lapsuudesta vanhuuteen.

Kurssilla tarkastellaan myös kehityksen yhteyttä biologisiin tekijöihin.

Suoritusjärjestys: PS 1:n jälkeen.

3. Tietoa käsittelevä ihminen (PS03)

Kurssilla perehdytään kognitiivisiin perusprosesseihin. Käsitellään hermoston ja psykkinen toiminnan yhteyttä. Keskeisiä aihealueita ovat havaitseminen, tarkkaavaisuus, muisti ja tiedonkäsittely.

Suoritusjärjestys:PS 2:n jälkeen tai vapaa.

4. Tunteet, psykkinen hyvinvointi ja mielenterveys (PS04)

Kurssilla esitellään psykologista tutkimustietoa tunteista ja aggressiosta. Lisäksi tarkastellaan ihmisen hyvinvointia psykkinisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta näkökulmasta. Tutustutaan mielenterveyden häiriöihin ja niiden hoitomuotoihin.

Suoritusjärjestys: PS 3 jälkeen tai vapaa.

5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (PS05)

Tutustutaan yksilöiden välisiin persoonallisuuseroihin (esim. lahjakkuus ja älykyys), niiden tutkimiseen ja selittämiseen. Sosiaalipsykologian tutkimustietoa käsitellään yhteiskunnan ja kulttuurin, ryhmien toiminnan, sosiaalisten tilanteiden ja yksilön näkökulmasta.

Suoritusjärjestys: PS 4 jälkeen tai vapaa.

SOVELTAVAT KURSSIT

6. Psykologian kertauskurssi (PS06)

Kurssilla kerrataan kaikkien psykologian kurssien keskeiset sisällöt. Erityisesti perehdytään psyklogisiin tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiin sekä psykologisen tutkimustiedon soveltamiseen ja ymmärtämiseen. Kurssi antaa valmiuksia ylioppilaskirjoitusten reaalikokeeseen.

Suoritusjärjestys: Pakollisen ja syventävien kurssien jälkeen.

7. Ihmissuhdekurssi (PS07)

Kurssilla käsitellään ihmissuhteita ja itsetuntemuksen perusasioita käyttäen luovia ja elämyksellisiä työskentelytapoja.

Suoritusjärjestys: Suositellaan vasta kurssien 2 ja/tai 5 jälkeen.

Oppikirja: Sovitaan yhteisesti ennen kurssin alkamista.

8. Erilaisuuden ymmärtäminen (PS08) verkkokurssi

Kurssi koostuu kuudesta tehtävästä, jonka materiaalit löytyvät internetistä. Kurssilla käsitellään erilaisuutta useasta eri näkökulmasta mm. suhtautuminen ulkomaalaisiin, vähemmistöryhmiin, vammaisiin yms. Kurssi suoritetaan kokonaan itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan.

9. Parempi mieli (PS09)

Kurssilla keskitytään huoltamaan omaa mieltä. Kurssiin ei liity koetta, vaan jokaisella oppitunnilla pyritään tekemään erilaisia harjoitteita oman mielen virkeydeksi. Tavoitteena on auttaa oppilaita lisäämään omaa hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Ei oppikirjaa

HISTORIA

Arviointi: Kurssit 1-6 arvosanoin 4-10, soveltavat kurssit hyväksytyt/hylätyt.

Oppikirjat: Kurssit 1-7: Forum 1-7, Otava

PAKOLLISET KURSSIT

1. Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa (HI01)

Kurssi tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämässä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa. Kurssilla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Kurssilla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

2. Kansainväliset suhteet (HI02)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Kurssilla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat kilpailun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Kurssilla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään kansainvälisiin suhteisiin liittyvien erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

3. Itsenäisen Suomen historia (HI03)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen säätö-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (HI04)

Kurssi tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Kurssilla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde, sukupuoli ja arkielämä.

Kurssi sisältää matkan kulttuurikohteeseen. Kurssi suoritetaan yhdessä ÄI5-kurssin kanssa ja mahdollisen valinnaisen taitoaineen yhteisopetuksellisena kurssina.

5. Ruotsin itämaasta Suomeksi (HI05)

Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Kurssilla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Kurssilla syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin. Suositellaan suoritettavaksi ennen HI3-kurssia.

6. Maailman kulttuurit kohtaavat (HI06)

Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

SOVELTAVAT KURSSIT

7. Kertauskurssi (HI07)

Kertauskurssi ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville. Ei loppukoetta.

8. Taidehistoria (HI08)

Maalaustaide, kuvanveisto ja arkkitehtuuri. Tyyliuunnat ja taitelijat. Kurssiin sisältyy omaa työskentelyä ja retkikohteita. Tukee HI1-kurssia. Koe tai tutkielma.

9. Antiikin tarinoita ja arkea (HI09)

Satuja ja tarinoita eli Kreikan ja Rooman henkiset ja aineelliset saavutukset ajan kirjallisuuden kertomina. Syventää HI1- ja HI4-kursseja Lopputyönä kirjaesitelmä.

10. Oma historia (HI10)

Tutustutaan historian tutkimuksen menetelmin oman elämänpiirin historiaan ja laajennetaan tutkimusta asteittain koko aikakauden tuntemukseen. Yksilöllinen ohjattu työskentely vuorovaikutuksessa kodin, sukulaisten ja asiantuntijoiden kanssa

YHTEISKUNTAOPPI

Arviointi: Arvosanoin 4-10, soveltavat kurssit hyväksytyt/hylätyt.

Oppikirjat: Kurssi 1-5 : Forum 1-5, Otava

PAKOLLISET KURSSIT

1. Suomalainen yhteiskunta (YH01)

Kurssi perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Kurssi keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

2. Taloustieto (YH02)

Taloustieteisiin pohjautuva kurssi johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Kurssilla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävän kehityksen näkökulmasta.

3. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (YH03)

Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssi aikana opitaan seuraamaan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä

koskevaan keskusteluun. Kurssin toteuttamisessa painotetaan tutkivaa oppimista, jossa hyödynnetään mediaa ja muita monipuolisia informaatiolähteitä.

VALTAKUNNALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

4. Kansalaisen lakitieto (YH04)

Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen. Teorian lisäksi esimerkkitehtäviä ja opintoretki käräjäoikeuteen.

SOVELTAVAT KURSSIT

5. Kertauskurssi (YH05)

Kertauskurssi ylioppilaskirjoituksiin osallistuville.

6. Minä ja maailma (YH06)

Tulevaisuuden maailmassa tarvitaan yhä enemmän ymmärrystä globaaleista ilmiöistä ja siitä, kuinka toimintamme vaikuttaa maailmaan. Kurssilla käytetään eri viestimiä ja julkaistaan materiaalia.

EVANKELIS-LUTERILAINEN USKONTO (UE)

Uskonnon kursseja on yhteensä 9. Kurssit 1-6 arvioidaan numeroin 4-10 ja muut kurssit suoritettu/hylätty. Oppikirjat Uusi Arkki 1-6, Edita. Huom! 5. ja 6. kurssilla sama oppikirja.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (UE01)

Kurssilla tutustutaan uskontoon ilmiönä, nykyajan uskonnollisuuteen ja Lähi-idän monoteististen uskontojen kulttuuristaan, syntyyn sekä niiden keskeisiin ja yhteisiin piirteisiin. Kurssiin sisältyy lisätehtävänä Raamattu/Koraani –päiväkirjan tekeminen.

2. Maailmanlaajuinen kristinuskko (UE02)

Kurssilla tutustutaan kristinuskon asemaan ja vuorovaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa. Keskeistä on katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset. Lisäksi pohditaan ekumenian ja katsomusten dialogia.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UE03)

Kurssilla tutustutaan suurten maailmanuskontojen vaiheisiin erityisesti Aasiassa ja Kauko-Idässä. Myös varhaiskantaiset ja etniset uskomusperinteet kuuluvat kurssin sisältöön.

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UE04)

Kurssin keskeiset aiheet ovat Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio. Lisäksi pohditaan uskonnon merkitystä ja näkyvyyttä julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa. Osana kurssia voidaan toteuttaa vapaaehtoisprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan

5. Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UE05)

Kurssin keskeisenä sisältönä ovat uskonnon tutkimuksen ajankohtaiset näkökulmat ja menetelmät eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet. Lisäksi tutustutaan uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin eri muotojen vuorovaikutukseen.

6. Uskonnot ja media (UE06)

Kurssilla tutustutaan seuraaviin aiheisiin; uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa, uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa, uskontojen mediajulkisuus, uskonnollinen media ja median hyödyntäminen uskonnoissa, median vaikutus uskontoilmiöihin, kuten asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki

SOVELTAVAT KURSSIT

7. Uskonnon kertauskurssi (UE07)

Kurssi on tarkoitettu ylioppilaskirjoituksiin osallistuville oppilaille. Kurssilla käydään kaikki uskonnon kurssit erilaisten tehtävääineistojen avulla.

8. Lähipalvelukurssi (UE08)

Suoritetaan projektityönä jokin palveluhanke diakonian alalta esim. tukihenkilönä toimiminen. Projektiin sisältyy kirjallinen raportti tehdystä toiminnasta.

9. Ekoteologia (UE09)

Kurssilla tehdään erilaisia projektitöitä, joiden kautta on mahdollisuus osallistua hyväntekeväisyyteen esim. Kirkon Ulkomaanavun kautta. Kurssin alussa suunnitellaan yhdessä kurssilaisten kanssa hyväntekeväisyyskohteet ja myös toimintatavat. Kurssiin ei liity koetta tai oppikirjaa.

ORTODOKSIINEN USKONTO (UO)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Uskonto ilmiönä – ortodoksisuus, juutalaisuus ja islam (UO1)

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja yhteiset piirteet
- Lähi-idän monoteististen uskontojen yhteiset juuret, kulttuuritausta ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen asema, merkitys ja tulkinta juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- Lähi-idän uskontojen vaikutus kulttuuriin ja arkeen Euroopassa
- apostoli Paavalin lähetystyö Jerusalemissa Eurooppaan
- ensimmäiset kristilliset synodit
- kristillisen kirkon jakautuminen
- katolinen kirkko ja protestantismin synty
- Luther ja Pohjoismaat
- vapaat kristilliset suunnat
- uskonnottomuus

2. Ortodoksisuus maailmassa (UO2)

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon laajeneminen
- patriarkaatit ja paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- askeesin ja luostarilaitoksen synty ja niiden yhteiskunnallinen merkitys
- ortodoksinen oppi, etiikka ja antropologia synodien ja kirkon suurien opettajien kautta
- ihmisen elämänsä ja ortodoksisuus
- ortodoksinen tapakulttuuri
- Itä-Euroopan ortodoksisuus ja uusortodoksinen maailma
- Suomen ortodoksinen kirkko ennen ja nyt
- ekumenia ja uskontojen välinen vuorovaikutus

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UO3)

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon laajeneminen
- patriarkaatit ja paikalliskirkot, orientaaliset kirkot
- askeesin ja luostarilaitoksen synty ja niiden yhteiskunnallinen merkitys
- ortodoksinen oppi, etiikka ja antropologia synodien ja kirkon suurien opettajien kautta

- ihmisen elämänkaari ja ortodoksisuus
- ortodoksinen tapakulttuuri
- Itä-Euroopan ortodoksisuus ja uusortodoksinen maailma
- Suomen ortodoksinen kirkko ennen ja nyt
- ekumenia ja uskontojen välinen vuorovaikutus

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UO4)

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon laajeneminen
- patriarkaatit ja paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- askeesin ja luostarilaitoksen synty ja niiden yhteiskunnallinen merkitys
- ortodoksinen oppi, etiikka ja antropologia synodien ja kirkon suurien opettajien kautta
- ihmisen elämänkaari ja ortodoksisuus
- ortodoksinen tapakulttuuri
- Itä-Euroopan ortodoksisuus ja uusortodoksinen maailma
- Suomen ortodoksinen kirkko ennen ja nyt
- ekumenia ja uskontojen välinen vuorovaikutus

5. Taide ortodoksisuudessa ja muissa uskonnoissa (UO5)

Keskeiset sisällöt

- uskonnot, taide ja kulttuurin eri muodot
- sakraalin ja uskonnollisen taiteen ero
- ortodoksinen taiteen erityispiirteet: jumalanpalvelus, kirkkomusiikki, arkkitehtuuri, ikonitaide
- uskontojen oppi taiteen keinoin: kuvataide, musiikki, rakennustaide ja draama

6. Ortodoksisuus ja uskonnot mediassa (UO6)

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- ortodoksinen kirkon mediamaailma
- median vaikutus uskontoilmiöihin, esimerkiksi asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Arviointi: Arvosanoin 4-10

Oppikirjat: kurssi 1; tabletkoulu (sähköinen), Maailmankatsomus ja kriittinen ajattelu
kurssi 2; tabletkoulu (sähköinen), Ihminen, identiteetti ja hyvä elämä
kurssi 3; tabletkoulu (sähköinen), Yksilö ja yhteisö
kurssi 4; tabletkoulu (sähköinen), Kulttuurit katsomuksen muovaajina

PAKOLLISET KURSSIT

1. Maailmankatsomus ja kriittinen ajattelu (ET01)

Opiskelija saa aineksia maailmankuvansa rakennukseen ja kriittisen ajattelun taitoihin.

2. Ihminen identiteetti ja hyvä elämä (ET02)

Kurssin aiheena on hyvän elämän rakentaminen. Kurssi sisältää aineksia ja malleja, joiden avulla opiskelija itse rakentaa identiteettiään, elämäkatsomustaan ja omaa käsitystään hyvästä elämästä yhdessä toisten kanssa.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Yksilö ja yhteisö (ET03)

Tällä kurssilla avataan monien eri tieteiden näkökulmia siihen, miten yhteiskuntaa voi kehittää ja kuinka nykyisyyteen ja tulevaisuuteen voi vaikuttaa..

4. Kulttuurit katsomuksen muovaajina (ET04)

Kurssilla sukellaan kulttuurin maailmaan. Esillä ovat niin korkeakulttuurin kuin monet modernit kulttuurin muodot, kuten digitaalinen kulttuuri ja urheilu.

5. Katsomusten maailma (ET05)

6. Teknologia, maailmankatsomukset ja ihmiskunnan tulevaisuus (ET06)

TERVEYSTIETO

Arviointi: Kurssit 1-3 arvosanoin 4-10, soveltavat kurssit hyväksytyt/hylätyt.

Oppikirjat: Kurssit 1-4: Virtaa, Edukustannus

PAKOLLINEN KURSSI

1. Terveystieteen perusteet (TE01)

Pakollisella kurssilla syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveystietoa ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Kurssilla opitaan tunnistamaan ja arvioimaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä sekä arvioimaan niiden toteutumista ja edellytyksiä omassa elämässä, lähiympäristössä, yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja globaalisti. Keskeisiä sisältöjä ovat elämäntavat, riippuvuudet, sairaudet sekä itsehoito.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Ihminen, ympäristö ja terveys (TE02)

Kurssilla tarkastellaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta voimavarana ja perehdytään sosiaaliseen kestävyteen osana kestävästä tulevaisuudesta tavoitteita. Keskeistä on myös tarkastella perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

3. Terveystietoa tutkimassa (TE03)

Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveystietoaan aktiivisena kansalaisena. Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttavien tekijöiden kriittiseen arviointiin ja pohditaan tutkimuksen ja päätöksenteon mahdollisuuksia terveyden edistämiseksi lähiyhteisöissä, yhteiskunnassa ja globaalisti.

SOVELTAVAT KURSSIT

4. Terveystieteen kertauskurssi (TE04)

Kurssilla kerrataan TE1, TE2 ja TE3-kursseilla käytyjä asioita ja pohditaan erilaisten terveystietoon liittyvien ilmiöiden taustoja ja syntymekanismia.

Kurssilla pureudutaan ajankohtaisiin terveystieteen aiheisiin sekä harjoitellaan yo-kokeisiin vastaamista.

TAITO- JA TAIDEAINEET

LIIKUNTA

Arviointi: Kurssit 1-5 arvosanoin 4-10

Muut kurssit arvioidaan hyväksytyt/hylätyt merkinnällä, jollei kurssin yhteydessä muuta sanota.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Energiaa liikunnasta (LI01)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja kehollisessa ilmaisussaan sekä saa tietoja ja kokemuksia fyysisten ominaisuuksien harjoittamisesta monipuolisesti. Opiskelija saa kokemuksia yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys vahvistuu uuden oppimisen, liikunnan tuoman ilon ja virkistyksen myötä.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnallisten perustaitojen soveltaminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen eri liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia monipuolisesti käyttäen.

2. Aktiivinen elämäntapa (LI02)

Tavoitteena on opettaa ja kannustaa opiskelijaa liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat fyysisten ominaisuuksien arviointi, hengitys- ja verenkiertoelimistöä kuormittava liikunta, lihaskuntoharjoittelu ja keuhonhuolto. Opiskelijat ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan fyysisen aktiivisuuden ja terveyden näkökulmista. Opiskelijat saavat ohjausta ja palautetta liikunnallisen elämäntavan ja fyysisesti aktiivisen arjen toteuttamiseen.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Terveystä liikkuen (LI03)

Kurssilla syvennetään erityisesti fyysiseen toimintakykyyn liittyviä taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten ominaisuuksien seuraaminen ja kehittäminen. Opettaja ohjaa liikuntaohjelman suunnittelua ja toteutusta. Liikuntasuunnitelmaa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

4. Yhdessä liikkuen (LI04)

Kurssilla syvennetään erityisesti sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Kurssilla suunnitellaan, valmistellaan ja toteutetaan vanhojen tanssien esitys.

5. Hyvinvointia liikkuen (LI05)

Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Monipuoliset liikuntatehtävät mahdollistavat osallisuuden, liikunnallisen pätevyyden ja kehollisen ilmaisun kokemuksia.

SOVELTAVAT KURSSIT

6. Juoksemalla kuntoon (LI06)

Kurssi tarjoaa eväitä kaikenlaisille juoksun harrastajille oman kestävyyskunnan kohottamiseen. Kurssilla keskitytään juoksutekniikan hiomiseen, juoksun taloudellisuuteen ja ennen kaikkea juoksun mielekkyyden löytämiseen. Kurssilla harjoitellaan monipuolisesti ja turvallisesti juoksun tekniikkaa, nopeutta ja kestävyttä. Mukavia yhteislenkkejä ja ehkäpä yhdessä osallistumista erilaisiin juoksutapahtumiin. Kurssi on koulun ulkopuolella tarjottava kurssi jaksoissa 1,2,5 ja 6. Tapaamisajat sovimme kurssin alussa

7. Liikunnan projektikurssi (LI07)

Kurssilla järjestetään erilaisia liikuntatapahtumia, esim. yleisurheilukilpailuja, hiihtokilpailuja ja vapaa-ajan liikunnan massatapahtumia. Kurssin aikana opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat ko. liikuntatapahtuman yksin tai liikuntaseurojen kanssa yhteistyössä. Kurssi sopii oma-aloitteisille, sosiaalisille ja vuorovaikutustaitoisille opiskelijoille.

8. Retkeilykurssi (LI08)

Kurssi koostuu retkeilyn teoriasta, viikonloppuretken suunnittelusta ja toteutuksesta. Suunnistusta, patikointia, melontaa, lumikenkäilyä, hiihtoa, erätaitoja ja luonnontuntemusta (vuodenaikojen mukaan)

9. Kuntosalikurssi (LI09) 1-2 kurssia

9A Kurssilla perehdytään monipuolisesti voimaharjoittelun eri osa-alueisiin painottaen kesto- ja perusvoimatreenaamista. Kurssilla saa perusteet oman harrastamisen aloittamiseksi tai tueksi ja sopii yhtä hyvin aloittelijoille kuin jo kokeneemmillekin treenaajille. Kurssi on tarkoitettu lähinnä 1 vuosikurssin opiskelijoille.

9B Kurssi on jatko edelliselle. Jatkokurssilla syvennetään ja entisestään monipuolistetaan voimaharjoittelua. Kokeillaan tavanomaisimpien treenimuotojen lisäksi joitakin eri urheilulajien erikoisvoimaharjoittelua. Kurssilla treenataan paljon. Tarkoitettu 9A kurssin käyneille, lähinnä 2 tai 3 vuosikurssin opiskelijoille.

10. Lasten ja nuorten liikunnanohjauksen kurssi (LI10)

Kurssilla opitaan ohjaamisen perusteet teoriassa ja käytännössä. Aiheina mm. lasten urheilun arvot ja tavoitteet, lasten liikunnallinen kehitys ja liikunnan monipuolisuus, ryhmän ohjaaminen ja hallinta sekä tunnin suunnittelu. Yhteistyötä alakoulun, päiväkotien ja paikallisten urheiluseurojen kanssa. Kurssi antaa valmiudet lasten liikunnan ohjaamiseen esim. urheiluseurassa, kts. kurssit 11, 12, 13

11. Liikunnan ohjaus koulun ulkopuolella (LI11), 1-3 kurssia

Kurssit suoritetaan osallistumalla aktiivisesti liikunnanohjaamiseen seurassa tai järjestössä. Yhden vuoden aikana voi suorittaa aina yhden kurssin. Opiskelija kysyy tarkemmat ohjeet liikunnanopettajalta.

12. Joukkuelajit (LI12), 1-4 kurssia

Opetus ma ja ke klo 8-10, salibandy ke klo 15.25-16.30

Joukkuelaji-kurssit ovat tarkoitettu palloilulajeista kiinnostuneille lukiolaisille. Kurssilla harjoitellaan jalkapallon ja salibandyn taitoja yhdessä kilpaurheilulinjalaisten kanssa. Halutessaan myös muiden palloilulajien harrastajat voivat tulla kurssille. Joukkuelajiryhmään päästäkseen ei tarvitse olla kilpaurheilija, mutta halu omien lajitaitojen kehittämiseen ja sitoutuneisuus on tärkeitä. Kurssilaiset osallistuvat mahdollisuuksien ja halukkuuden mukaan näiden lajien turnauksiin

13. Lukion liikuttajat (LI13)

Kurssin opiskelijat ideoivat, suunnittelevat ja toteuttavat liikumista ja opiskelukykyä lisäävää toimintakulttuuria koulussamme. Järjestämme vuoden aikana liikunnallista toimintaa lukion opiskelijoille ja koulun henkilökunnalle. Opiskelijat ohjaavat mm. taukojumppaa, järjestävät kerhotoimintaa, välituntiliikuntaa, haastekisoja ja muuta aktiivisuutta mahdollistavaa, kannustavaa ja yhteisöllisyyttä lisäävää toimintaa ryhmän ideoiden mukaan.

14. Valmentautuminen pääsykokeisiin

Kurssilla harjoitellaan liikuntataitoja Jyväskylän Yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan testeihin. Kurssia järjestetään tarpeen mukaan, lukuvuonna 2020-21 kurssia ei järjestetä

KILPAURHEILU

Kilpaurheilukurssit 1-12 (vain kilpaurheilulinjalla oleville)

Opetus ma ja ke klo 8-10

Kursseilla harjoitellaan liikunnanopettajien ja lajivalmentajien johdolla omaa kilpalajia. Maanantaisin on vuorossa yhteistreeni kaikkien lajien harrastajille, keskiviikkoisin hajaannutaan oman lajin treeneihin Arviointi hyväksyty/hylätty

MUSIIKKI

Arviointi: Kurssit 1-5 arvosanoin 4-10, kurssit 6-10 hyväksytyt/hylätyt

PAKOLLISET KURSSIT

1. Musiikki ja minä (MU01)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan. Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (MU02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssin toteuttamisessa otetaan myös huomioon, että suomalaiset musiikkikulttuurit ovat osa eurooppalaista ja globaalia musiikkimaailmaa. Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinmemusiikkiin

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Ovet auki musiikille (MU03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen uusia musiikinlajeja, musiikkityylejä ja -kulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointitaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa. Kurssin voi suorittaa myös projektina.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa. Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä muutaman rajatun näytteen avulla. Sisältöjen tarkastelussa painottuu pyrkimys kokonaisuuksien ymmärtämiseen. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa materiaalia tai tuottamalla sitä itse. Kurssin voi suorittaa myös taiteidenvälisenä tai monialaisena projektina.

SOVELTAVAT KURSSIT

5. Yhtyesoitto 1 (MU05)

Kurssilla keskitytään yhteismusisoitintaitojen (yhtyesoitto ja -laulu) kehittämiseen monipuolisen ohjelmiston avulla. Tarkempi sisältö ja työskentelytavat sovietaan kurssin alussa. Tarkoitus on valmistaa esitettävää ohjelmistoa koulun eri tilaisuuksiin. Vaatimuksena osallistumiselle on jonkin soittimen tai laulun perustaitojen hallinta.

6. Yhtyesoitto 2 (MU06)

Kurssilla syvennetään aiemmin opittuja yhteismusisoitintaitoja, joten tälle kurssille osallistuminen edellyttää YHTYESOITTO 1:n suorittamista tai muuten hankittuja vastaavia taitoja. Tarkempi sisältö ja työskentelytavat sovietaan kurssin alussa. Tarkoitus on valmistaa esitettävää ohjelmistoa koulun eri tilaisuuksiin.

7. Studio-/bändisoittokurssi 1 (MU07)

Kurssilla on tarkoitus tehdä oma äänite, joten osallistuminen edellyttää jonkin soittimen hyvää hallintaa ja aikaisempaa bändisoittokokemusta. Harjoitellaan äänitteen tekemistä ja sen miksausta. Ohjelmistona on CUBASE 7.5. Opiskelijoiden määrää tullaan rajaamaan siten, että muodostuu yksi toimiva kokoonpano.

8. Studio-/bändisoittokurssi 2 (MU08)

Kurssilla on tarkoitus tehdä oma äänite, joten osallistuminen edellyttää jonkin soittimen hyvää hallintaa ja aikaisempaa bändisoittokokemusta sekä Studio- / bändisoittokurssi 1:n suorittamista. Harjoitellaan äänitteen tekemistä ja sen miksausta. Ohjelmistona on CUBASE 7.5. Opiskelijoiden määrää tullaan rajaamaan siten, että muodostuu yksi toimiva kokoonpano.

9. Projektikurssi 1 (MU09)

Kurssi on tarkoitettu 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Kurssilla valmistetaan ohjelmaa **vanhojenpäivän juhlatilaisuuksiin**. Vaatimuksena on soitto-ja/ tai laulutaito sekä halu osallistua esitykseen ja sen suunnitteluun.

10. Projektikurssi 2 (MU10)

Kurssi on tarkoitettu **abiturienteille**. Tarkoituksena on valmistaa ohjelmaa penkkaripäivän tilaisuuksiin. Vaatimuksena on soitto-ja/ tai laulutaito sekä halu osallistua esitykseen ja sen suunnitteluun.

KUVATAIDE

Arviointi: Kurssit 1-4 arvosanoin 4-10, soveltavat kurssit hyväksytyt/hylätyt.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Kuvat ja kulttuurit (KU01) Kuvantekemisen tekniikat

Kurssin tavoitteena on tutkia kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin sisältöjä, toimintatapoja ja ajankohtaisia ilmiöitä kuvataiteen eri tekniikoita ja materiaaleja käyttäen, kuvia tuottaen ja tulkiten. Kurssilla kehitetään itseilmaisua, mielikuvitusta, luovaa ajattelua ja ongelmanratkaisukykyä, kokeillaan erilaisia työtapoja, opiskellaan kuvataiteen tekemisen perusteita ja käsitteistöä sekä syvennetään kuvanlukutaitoa ja tietämystä kuvalla vaikuttamisen keinoista. Piirretään, maalataan, tehdään taidegrafiikkaa ja kokeillaan sekatekniikoita.

2. Muotoilut ja rakennetut arkkitehtuuri (KU02) Kuvanveisto, muotoilun ja arkkitehtuuri

Kurssin tavoitteena on tutkia ympäristön kuvakulttuurien, kuten luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun moninaisuutta ja ajankohtaisia teemoja kuvailmaisun taitoja syventäen. Kurssilla opiskellaan kuvanveiston, muotoilun ja arkkitehtuurin käsitteistöä ja tulkintaa, kehitetään mielikuvitusta, kolmiulotteisuuden tajua ja avaruudellista hahmotuskykyä sekä kokeillaan erilaisia kuvanveiston menetelmiä ja laajennetaan materiaalituntemusta. Rakennellaan pienoismalleja, muotoillaan ja veistetään.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Osallisena mediassa (KU03)

Kurssin tavoitteena on tarkastella mediakulttuureja, käyttää ajankohtaisia median sisältöjä ja ilmiöitä kuvallisen tekemisen lähtökohtana. Kurssilla opiskellaan median käsitteistöä, kuvatyyppejä ja kuvastoa kuvataiteen eri menetelmin painottuen valo- ja videokuvaukseen, harjoitellaan medialukutaitoa ja mediaesitysten tulkintaa, sekä tuotetaan omaa mediasisältöä. Valo- ja videokuvataan sekä tehdään harjoituksia mm. Kuvajournalismiin, populaarikulttuuriin, mainossuunnitteluun, elokuvaan, typografiaan, logosuunnitteluun ja kuvien käsittelyyn liittyen.

4. Taiteen monet maailmat (KU04) Kuvantekemisen tekniikat II

Kurssin tavoitteena on kehittää kuvallisen ilmaisun keinoja, kuvataiteen tekemistä ja ymmärtämistä eri tekniikoin ja monipuolisesti materiaaleja käyttäen. Kurssilla tutkitaan eri aikoina, ympäristöissä ja kulttuureissa tuotettua kuvataidetta ja ajankohtaisia ilmiöitä, syvennetään kuvataiteen käsitteistön tietämystä ja harjoitellaan kuvatulkintaa. Piirretään, maalataan, tehdään taidegrafiikkaa ja kokeillaan sekatekniikkoja.

SOVELTAVAT KURSSIT

5. Lentävä viiva (KU05) Piirustuskurssi

Kurssilla hiotaan piirustustekniikkaa ja omaa persoonallista kuvailmaisua opiskelijoiden toiveita kuunnellen. Kokeillaan erilaisia piirtämisen menetelmiä klassisesta mallipiirtämisestä kuvitteellisimpiin ja kokeilevimpiin tekniikoihin. Pehdytään erilaisin piirtimin viivan ja valöörin käyttöön, kehitetään havaintotarkkuutta, tutkitaan pintoja, muotoja, mittasuhteita, sommitelmia ja kolmiulotteisuutta. Viiva lentäköön!

6. Villisti väriä (KU06) Maalauskurssi

Kurssilla opiskellaan maalaamisen perusteita, tekniikoita ja värien käyttämistä opiskelijoiden toiveita kuunnellen. Opiskellaan värioppia ja värin ominaisuuksia, pehdytään kuvataiteen kannalta keskeisiin väriteorioihin ja tarkastellaan värin psykologisia vaikutuksia, symboliikkaa ja värien keskinäistä vuorovaikutusta. Aiheina käytetään havaintomaailmaa ja opiskelijoiden mielikuviin perustuvia ideoita. Nautitaan väreistä rennosti roiskien, valuttaen ja keskittyneesti sivellen!

7. Kuvan lumossa (KU07) Valokuvauksen kurssi

Kurssilla tutustutaan valokuvauksen perustekniikkaan, käsitteistöön, ilmaisuun ja historiaan camera obscurasta digitaaliseen valokuvaan. Opitaan löytämään kameran rakenteesta ja toiminnasta omaa ilmaisua tukevat valinnat. Opitaan hallitsemaan värin vaikutusta valokuvan viestiin ja sommitteluun sekä näkemään valon, varjon ja heijastusten värejä. Harjaannutaan myös havainnoimaan sävyjä ja vivahteita sekä ympäristössä että itse työstetyissä kuvissa. Maisema-, luonto-, henkilö- ja tuotekuvausta ym. opiskelijoiden mielenkiinnon mukaan.

8. D.I.Y – Do It Yourself! (KU08) Kädentaitojen taidetta

Kurssilla kehitetään kädentaitoja, laajennetaan materiaalituntemusta ja taiteen tekotapojen tietämystä, suunnitellaan ja valmistetaan käyttö- ja koriste-esineitä, koruja ja sisustuselementtejä erilaisista materiaaleista. Tehdään keramiikkaa ja dreijataan, valmistetaan paperia, marmoroidaan, huovutetaan, sidotaan kirja, painetaan kangasta, taivutetaan rautalankaa, punotaan helminauhaa, tuunataan ja kierrätetään ym. opiskelijoiden mielenkiinnon mukaan ja toiveita kuunnellen.

9. Kahvikuppi ja kalteva torni (KU09) Muotoilun ja arkkitehtuurin kurssi

Kurssilla kehitetään kolmiulotteisuuden tajua ja avaruudellista hahmotuskykyä sekä kokeillaan erilaisia kuvanveiston menetelmiä ja laajennetaan materiaalituntemusta. Opitaan muotoilun ja arkkitehtuurin käsitteitä ja perustaitoja; ongelmanratkaisua, kulttuurista ajattelua, taiteellista ilmaisua ja innovatiivista asennetta. Rakennellaan pienoismalleja, muotoillaan ja veistetään opiskelijoiden omien mielikuvien pohjalta.

10. Printtiä paperiin ja kankaaseen (KU10) Taidegrafiikan kurssi

Grafiikka tarkoittaa menetelmää, jossa kaivertamalla, raaputtamalla, syövyttämällä, leikkaamalla ja kohokuvioinnilla tehdään kuva, jota voidaan monistaa vedostamalla ja painamalla. Kurssilla tutustutaan erilaisiin taidegrafiikan tekniikoihin harjoitustöiden avulla. Kokeillaan perinteisimpiä menetelmiä kuten metalligrafiikkaa, linoleikkausta ja puupiirrosta sekä uudemmista sovelluksista serigrafiaa eli kangaspainantaa, carborundumia, monotypiaa ja collagrafiaa.

11. Koulukarnevaalit I (kakkoset)

Kurssilla suunnitellaan ja toteutetaan monumentaalisia eli suurikokoisia töitä kuvataiteen keinoin piirtäen, maalaten, kuvaten, muotoillen ja rakentaen. Tehdään lavasteita koulun tilaisuuksiin kuten näytelmiin, musiikkiesityksiin, juhliin ja penkkareihin. Maalataan seinämaalauksia, muotoillaan veistoksia ja rakennetaan installaatioita koulun tiloihin tai mahdollisuuksien mukaan tilauskohteisiin. Tehtäviä ideoidaan oppilaiden kanssa yhdessä kurssin alkaessa erilaiset tarpeet huomioiden

12. Koulukarnevaalit II (Abiturientit)

Kurssilla suunnitellaan ja toteutetaan monumentaalisia eli suurikokoisia töitä kuvataiteen keinoin piirtäen, maalaten, kuvaten, muotoillen ja rakentaen. Tehdään lavasteita koulun tilaisuuksiin kuten näytelmiin, musiikkiesityksiin, juhliin ja penkkareihin. Tehdään ympäristötaidetta, maalataan seinämaalauksia, muotoillaan veistoksia ja rakennetaan installaatioita koulun tiloihin tai mahdollisuuksien mukaan tilauskohteisiin. Tutustumiskäynti aiheeseen liittyvään kohteeseen kuten teatterin lavastuksiin tai taidemuseoihin. Tehtäviä ideoidaan oppilaiden kanssa yhdessä kurssin alkaessa erilaiset tarpeet huomioiden.

OPINTOJEN OHJAUS

OPINTO-OHJAUS

Suoritusjärjestys:

Kurssit OP01, OP02 ja OP03 suoritetaan kolmen vuoden aikana hajautetusti. OP4 ensimmäisen tai toisen vuoden aikana. Muut kurssit voi suorittaa pääsääntöisesti toisena tai kolmantena vuotena.

Arviointi: Hyväksytty/hylätty.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Minä opiskelijana (OP01)

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen, oman oppimisen arviointi, lukio-opintojen suunnittelu, ylioppilastutkinnon suunnittelu sekä itsetuntemus- ja elämäntaitotaidot. Kurssin aikana kartoitetaan oppimistaidot (luki ja matematiikka). Opiskelija pohtii elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä sekä alustavasti jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä teemoja. Kurssi koostuu luokkatunneista, pienryhmäohjauksesta, henkilökohtaisesta ohjauksesta, koulutus- ja ammatti-infoista sekä tutustumiskäynneistä.

2. Jatko-opinnot ja työelämä (OP02)

Kurssin keskeisenä tavoitteena on kehittää edelleen opiskelijan itsetuntemusta sekä elämänsuunnittelutaitoja. Kurssin aikana syvennyttään jatko-opintovaihtoehtoihin, työelämätaitoihin ja yrittäjyyteen sekä suunnataan entistä enemmän opiskelijan henkilökohtaisen uran ja jatko-opintovaihtoehtojen suunnitteluun. Kurssi koostuu luokkatunneista, pienryhmäohjauksesta, henkilökohtaisesta ohjauksesta, koulutus- ja ammatti-infoista sekä tutustumiskäynneistä

SOVELTAVAT KURSSIT

3. Opiskelijana lukiossa (OP03)

Kurssi on kaikille yhteinen ja se koostuu opintojen ja oppimisen ohjauksesta erityisesti lukio-opiskelun alussa sekä viikoittaisista ryhmäohjaustuokioista läpi lukioajan. Keskeisinä sisältöinä on mm. perehtyminen lukioyhteisöön, lukion tapakulttuuriin ja käytettävään tieto- ja viestintäteknologiaan (esim. Pedanet ja Wilma). Kurssin rungon muodostavat henkilökohtainen yhteydenpito ryhmäohjaajan kanssa, säännöllinen opintojen seuranta, ajankohtaisten lukioasioiden seuraaminen ja tutustuminen opiskelijoille tarjottaviin tukipalveluihin. HUOM! Kurssin suorittaminen hyväksytysti edellyttää aktiivista läsnäoloa. Kurssia ei voi korvata itsenäisillä tehtävillä.

4. Oppimisen tukikurssi (OP04)

Kurssin tavoitteena on tukea mahdollisissa opiskeluun liittyvissä pulmissa. Tällaisia voivat olla mm. puhe-, luku- ja kirjoitusvaikeudet, luetun ymmärtämisen ja kirjoittamistekniikan pulmat sekä vaikeudet opiskelutekniikoissa ja ainekohtaisissa sisällöissä. Kurssilla voidaan myös kerrata aiempaa sekä vahvistaa opiskelutaitoja ja -strategioita. Kurssi toteutetaan yhteistyössä erityisopettajan ja/tai aineenopettajan kanssa. Sisältö muotoutuu opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tapoina voivat olla esim. "aineopo", lukiopetukseen ohjaaminen, vieraiden kielten oppimisen pulmien tukeminen, erilaiset lausunnot ylioppilaskoetta varten, puheongelmien kartoitus ja hoitoon ohjaaminen, lukemis- ja luetunymmärtämisharjoitukset, oman oppimistyylin löytäminen, kokeisiin valmentautumistekniikat ja kokeiden erityisjärjestelyt. Kurssi toteutetaan osittain kontaktiopetuksena ja tarpeen mukaan ryhmässä ja/tai henkilökohtaisessa ohjauksessa hajautetusti koko lukion ajan.

5. Työelämään tutustuminen: TET-kurssi (OP05)

Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijalle lisätietoa työelämästä. Opiskelija tutustuu kouluajan ulkopuolella kiinnostavaan ammattialaan ja/tai koulutukseen teoriassa ja käytännössä. Tutustumisesta tehdään raportti ja tutkielma. TET-kurssi voidaan suorittaa esim. kesätyön (vähintään 2 viikkoa) yhteydessä tai nuorisotoimen duuniringissä. TET-kurssi voidaan suorittaa kaksi kertaa lukion aikana.

6. Tutortoiminta TUTOR (OP06)

Vertaisohjauksesta kiinnostuneet lukiolaiset voivat ilmoittautua tutoreiksi. Tutorit saavat koulutusta tehtävänsä (edelliset tutorit, opo, mahdolliset muut kouluttajat), joka sisältää uusien lukiolaisten opastamista ja ohjaamista, koulun esittelyä ja mahdollisesti lukion yhteisten tilaisuuksien ideointia ja

järjestämistä. Tutorilta edellytetään avoimuutta, aktiivisuutta ja vastuullisuutta. Tutorkurssin suorittamisesta annetaan erillinen todistus.

7. Oppilaskuntatoiminta (OPO7)

Oppilaskuntatoiminta antaa mahdollisuuden vaikuttaa itse omaan oppimisympäristöön ja kehittää koulua yhteistyössä opettajien ja muun henkilökunnan kanssa.

Hallituksen jäsen voi saada kahden vuoden aktiivisesta oppilaskuntatoimintaan osallistumisesta yhden lukiokurssin.

TEEMAOPINNOT

Suoritusjärjestys: Kurssien suoritusjärjestys on vapaa

Arviointi: Hyväksytty/hylätty

1. Monitieteinen ajattelu (TO01)

Kurssin tavoitteena on tarjota tilaisuuksia ajattelun taitojen kehittämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittävästi sekä tutustuttaa opiskelijat opettajan työhön. Opiskelijat oppivat hahmottamaan eri tieteen- ja taiteenalojen välisiä yhteyksiä sekä niiden keskeisten periaatteiden ja käsitteiden vuorovaikutusta yhtä tiedonala laajemmilla kokonaisuuksissa. Kurssin aikana opiskelijat yhteistoiminnassa opettajien sekä toisten opiskelijoiden kanssa rakentavat oppimistilanteita eri oppiaineisiin liittyen oppiainerajat ylittävästi. Kurssi tehdään yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa. Kurssista tehdään portfolio. Opiskelijoiden toiveita voidaan ottaa huomioon toteutuksen suhteen.

2. Tutkiva työskentely teknologialla (TO02)

Kurssilla harjoitellaan sähköisten ylioppilaskirjoitusten ja lukiokurssien ohjelmien käyttöä. Opetellaan käyttämään sähköistä Abitti-koejärjestelmää. Kurssilla opetellaan tietotekniikan hyötyohjelmien perustaidot. Käydään kurssitöissä tarvittavien piirto- ja kuvankäsittelyohjelmien käyttöä. Tutustutaan matemaattiseen työskentelyyn sopiviin ohjelmiin. Opetellaan erilaisten asiakirjojen luominen tekstinkäsittelyllä, taulukkolaskennan perusteet, esitykset, muistiinpano-ohjelman käyttö sekä julkaisuohjelman käyttöä.

3. Kuljettajakurssi (TO03)

Kurssin tavoitteena on kuljettajatutkinnon suorittaminen. Kurssin opetuksesta vastaa kokonaan alan yritys. Kurssi koostuu seuraavista aihekokonaisuuksista: Liikenne ja liikenneympäristö tänään, ajaminen ja havainnointi, riskit ja ajonopeus, itsenäisenä liikenteessä sekä kuljettajatutkinnon edellyttämä ajoharjoittelu.

HUOM: Kurssi suoritetaan VAIN muulta opetukselta vapaina lukujärjestysaikoina. Osallistuminen teoria- tai ajo-opetukseen ei ole hyväksyttävä poissaolo muiden kurssien tunneilta.

MUU KOULUN TARJOAMA OPETUS

1. Kotitalous/Tapa- ja juhla kurssi (MKO01) (sopii myös lähihoitajaopiskelijoille)

Kurssilla perehdytään suomalaiseen tapakulttuuriin ja käyttäytymiseen eri tilanteissa. Tutustutaan erilaisten juhlien järjestämiseen. Ruuanvalmistusta ja leivontaa opiskelijoiden toiveita kuunnellen. Kurssille mahtuu 16 opiskelijaa.

2. Tekninen työ 1 (MKO02)

Kurssin sisältö suunnitellaan opiskelijan kanssa siten, että opiskelijan valitseman projekti kehittää mahdollisimman monipuolisesti opiskelijan käsityötaitoja sekä auttaa häntä hahmottamaan entistä paremmin luovan käsityöllisen toimintansa. Kurssilla painotetaan ideointia sekä tuotteen suunnitteluprosessia. Tärkeä osa-alue on myös turvallisten työtapojen harjoittelu. Opiskelija voi valita projektinsa miltä tahansa tekniikan osa-alueelta: puutekniikka, metallitekniikka tai elektroniikka/sähkötekniikka.

3. Tekninen työ 2 (MKO03)

Syvennetään ykköskurssilla omaksuttuja tietoja sekä taitoja, tavoitteena edelleen lisätä opiskelijan kykyä hankkia itsenäisesti tietoa, tehdä omia suunnitelmia sekä kasvaa pitkäjänteiseen omavastuulliseen ja yritteliäiseen työskentelyyn ja arviointiin. Kurssi on jatkoa TN1-kurssille, joten edellytyksenä TN2-kurssille pääsyyn on ykköskurssin hyväksytty suoritus.

4. Tekstiilityö 1 MKO04)

Kurssin sisältö suunnitellaan opiskelijan kanssa siten, että opiskelijan valitseman projekti kehittää mahdollisimman monipuolisesti opiskelijan käsityötaitoja sekä auttaa häntä hahmottamaan entistä paremmin luovan käsityöllisen toimintansa. Kurssilla painotetaan ideointia sekä tuotteen suunnitteluprosessia. Aiheina voi olla esim. ompelu, lankatyöt, erityistekniikat, kierrätys, juhlaavaateompelu kuten vanhojentanssipuku jne. Kurssille mahtuu 10 opiskelijaa.

5. Tekstiilityö 2 (MKO05)

Syvennetään ykköskurssilla omaksuttuja tietoja sekä taitoja, tavoitteena edelleen lisätä opiskelijan kykyä hankkia itsenäisesti tietoa, tehdä omia suunnitelmia sekä kasvaa pitkäjänteiseen omavastuulliseen ja yritteliäiseen työskentelyyn ja arviointiin. Kurssi on jatkoa TS1-kurssille, joten edellytyksenä TS2-kurssille pääsyyn on ykköskurssin hyväksytty suoritus. Kurssille mahtuu 10 opiskelijaa. Arviointi hyväksytty/ hylätty

6. Matka Karjalan kannakselle (MKO06)

Opintomatka Suomen sodanaikaiseen päämajakaupunkiin, Mikkeliin. Kesto kaksi päivää. Mikkeliissä kohteina ovat varuskunta, päämajamuseo ja sodan ja rauhan keskus Muisti. Mahdollisesti vierailuja muissa sodanajan kohteissa. Toteutus syyskuu 21 tai keuhäku 22. Opintojaksoon liittyy pienehkö tutkielma -tyyppinen ennakkotehtävä. Opintomatkan omavastuuhinta opiskelijalle on max 150€.

7. Kalastuskurssi (MKO07)

Periodien 1-3 aikana viikonloppukurssina, max 10 opiskelijaa. Tavoitteina heitto- ja/ tai talvikalastuksen taidot, kalalajit, niiden biologia sekä käsittely. Kurssi on maksullinen ja hinta määräytyy kurssilaisten lukumäärän mukaan, arviolta n. 50 euroa per opiskelija. Ennakoilmoittautuminen kevään ja syksyn 2021 aikana lukion opolle. Lisätietoja: opo ja Hannu Kostilainen, 040-5590332.

8. Mun elämä – oma talous (MKO08) (sopii myös lähihoitajaopiskelijoille)

Kurssi antaa valmiuksia itsenäisen opiskelijaelämän hallintaan. Harjoitellaan oman talouden budjetointia, tutustutaan viranomaisten kanssa työskentelyyn ja sopimusten laatimiseen. Kurssilta saa vinkkejä oman kodin hoitoon ja käytännössä valmistetaan edullista sekä monipuolista perusruokaa opiskelijoiden toiveita kuunnellen. Suositellaan käytäväksi lukion 2. tai 3. vuonna.

9. Kansainvälisyyskurssi (MKO09)

Kurssi koostuu 10 eri oppiaineiden sisällä suoritetusta lisätehtävästä, jotka sovitaan opettajan kanssa normaalin kurssiosallistumisen lisäksi. Yhden tehtävän laajuus on ajallisesti 3-4 tuntia, mistä saa 1 pisteen ja 10 koottua pistettä muodostavat kansainvälisyyskurssin. Kansainvälisyyskurssin valinheet kootaan lukuvuoden alkaessa tarkempaan infotilaisuuteen.

10. Kansainvälisyyspassi (MKO10)

Passin tavoitteena on lisätä opiskelijoiden kulttuurien välistä tietoutta ja edesauttaa erilaisuuden hyväksymistä ja kansainvälisissä yhteyksissä toimimista. Samalla työelämä- ja jatko-opintovalmiudet vahvistuvat. Passiin hyväksytään vain lukiovuosien aikana hankittu kansainvälinen osaaminen. Kurssisuorituksesta saa merkinnän passiin. Lukiokurssien ulkopuoliset suoritukset tulee osoittaa erillisillä todistuksilla ja niiden hyväksyntä tulee tarkistaa lukion kansainvälisyyskoordinaattorilta tai rehtorilta etukäteen. Opiskelija vastaa itse passin säilyttämisestä, täyttämisestä ja rehtorin tai kv-koordinaattorin allekirjoituksen pyytämisestä.

Kansainvälisyyspassiin kerätään vähintään 10 merkintää kohdista I-III:

I Kielten opinnot (valitse väh. 3): ENA4, ENA8, ENA12, RUA08, RUA10, SAA208, SAA210, RUB06, RUB11, lyhyiden kielten B206=B308, B207/B309, B211=B312, tai muun kielen opinnot (min 38 h)

II Kansainvälisyyttä ja monikulttuurisuutta käsittelevien reaali-, taito- ja taideaineiden opinnot (valitse väh. 3):

BI01, BI04, GE05, UE03, ET01, ET02, FF02, PS06, HI04, HI06, HI08, HI09, YH03, YH06, LI04, MU03, MU04 tai muut opinnot (min 38 h)

III Kansainvälisyystoiminta (valitse väh. 1): (38 h = 1 kurssi):

kielikurssi ulkomailla, koulun kv-projekti (esim. eTwinning) tai kv-opintomatka, maailmankansalaisen kypsyyskoe, vaihto-oppilaan isäntäperheenä toimiminen (3-12 kk), päätoiminen opiskelu ulkomailla (6 vkoa=2 kurssia), kesätyö tai asuminen ulkomailla (2 kk=1 kurssi), blogin pitäminen vieraalla kielellä, koulun kotisivujen päivittäminen vieraalla kielellä

11. Yrittäjyysopinnot (MKO11), 1-4 kurssia

Yrittäjyysopinnoissa opiskelija tutustuu yrityksen perustamiseen, elinkaareen ja päättämiseen ohjatusti. Yritys on nuorille oppimisen polku, joka opettaa yrityksen pyörittämistä käytännössä, mutta kuitenkin turvattu – kouluympäristössä ja opettajien valvomana. Yrittäjyysopinnot toteutetaan yhteistyössä Keuruun lukion, Jyväskylän ammatti- ja aikuisopiston Keuruun yksikön, Keuruun seudun yritysten, yrittäjäjärjestöjen, kehittämissyhtiön, Kansalaisopiston ja muiden toimijoiden kanssa.

12. Kymmensormijärjestelmä (MKO12)

Kurssilla opetellaan sujuvaa kirjoittamista tietokoneella ja kymmensormijärjestelmän käyttöä. Kurssi antaa hyvät edellytykset sujuvaan tekstin tuottamiseen lukio-opinnoissa, sähköisissä ylioppilaskirjoituksissa sekä tulevaisuuden työelämässä. Kurssi suoritetaan itsenäisesti.

13. Tulevaisuusopinnot (MKO13)

Tulevaisuusopintojen tavoitteena on lisätä lukiolaisen tulevaisuusvalmiutta liittyen omaan, paikalliseen lähiympäristöön ja globaaliin tasoon. Kurssi on mahdollista toteuttaa hajautetusti useammassa jaksossa.

MUIDEN OPPILAITOSTEN TARJONTA, LUKIO-OPINTOIHIN HYVÄKSYTTÄVÄT OPINNOT

1. Hygieniapassi LHO01) ½ kurssia (Gradia, Keuruun toimipiste)

Elintarvikehygienian perusteiden opiskelu valmentaa hygieniaoosaamisteesiin. Testitodistusta eli hygieniapassia edellytetään pakkaamattomien, helposti pilaantuvia elintarvikkeita työssään käsitteleviltä henkilöiltä. Suoritustapa: itsenäinen kurssimateriaalin opiskelu ja osallistuminen testiin tai osallistuminen kontaktiopetukseen ja testiin. Passimaksu n. 30 €

2. Ensiapu 1 (LHO02) ½-kurssia (Kansalaisopisto)

SPR:n ohjelman mukainen. Opettajana SPR:n hyväksymä ensiapukouluttaja. Molempien kurssien laajuus 16 tuntia. Kurssimaksu n. 40 € /kurssi. Ilmoittautuminen kansalaisopiston aikataulun mukaisesti

3. Ensiapu 2 (LHO03) ½-kurssia (Kansalaisopisto)

SPR:n ohjelman mukainen. Opettajana SPR:n hyväksymä ensiapukouluttaja. Molempien kurssien laajuus 16 tuntia. Kurssimaksu n. 40 € /kurssi. Ilmoittautuminen kansalaisopiston aikataulun mukaisesti

4. Järjestyksenvalvojakurssi (LHO04) (Kansalaisopisto)

Antaa valmiuden toimia järjestyksenvalvojana tavanomaisimmissa yleisötilaisuuksissa, esim. tansseissa ja erilaisissa esityksissä. Kurssilla on kirjallinen koe, jonka hyväksytyt suorittaminen antaa mahdollisuuden hakea järjestyksenvalvojakorttia. Hinta n. 65 euroa. Materiaalipaketti ja kokeen ensimmäinen yritys sisältyvät kurssin hintaan, hylätyn suorituksen uusinta-kuulustelusta peritään 5 €. Ilmoittautuminen kansalaisopiston aikataulun mukaisesti.

5. Metsästäjäitutkinto (LHO05) ½-kurssia (Kansalaisopisto)

Tutkinnon rakenne, oikeudet ja lainsäädäntöä. Lisäksi lajituntemusta, ekologiaa ja riistanhoitoa sekä saaliin käsittelyä. Turvallinen aseenkäsittely.

6. Bridge-kurssi LHO06) (Kansalaisopisto)

Haluatko oppia Bridgeä, korttipelien kuningasta? Bridgessä kaksi kahden hengen joukkuetta pelaa toisiaan vastaan. Peli jakautuu kahteen vaiheeseen: tarjouskierrrokseen ja pelaamiseen. Peli kehittää loogista ajattelua, muistia ja laskutaitoa. Kurssilla opitaan luonnollinen talousjärjestelmä ja joitain

erikoistarjouksia. Harjoitellaan runsaasti ja perehdytään joihinkin teoreettisiin todennäköisyyksiin. Ilmoittautuminen kansalaisopiston aikataulun mukaisesti. Kurssimaksu n. 20 €.

7. Tukiviittomakurssi LHO07) (Kansalaisopisto)

Tukiviittomisella tarkoitetaan viittomien käyttöä siten, että niillä tuetaan samanaikaista puhetta. Puheesta viitotaan viestin merkityksen kannalta keskeiset asiat viittomakielestä lainatuilla viittomilla. Ilmoittautuminen kansalaisopiston aikataulun mukaisesti. Kurssimaksu n. 20 €.

8. Pop-/Jazz-lauluyhtyekurssit LHO08) 1-2 kurssia(kansalaisopiston järjestämä, opiston kurssimaksu)

Kurssien opettajana musiikkipedagogi AMK Ida Jokela. Kurssin laajuus 12x2,5oppituntia.

Kurssi 1, 8A

Kevyen musiikin laulamiseen painottuva alkeiskurssi, jossa tutustutaan yhtyelaulamisen perusteisiin a cappella –tyylillä, eli ilman säestystä. Kurssilla käsitellään myös äänenmuodostukseen perusteita. Suositeltava osallistujamäärä noin 8 laulajaa, joista muodostetaan yksi lauluyhtye. Osallistumisen edellytyksenä jonkinlainen laulutausta / harrastuneisuus.

Kurssi 2 , 8B

Kevyen musiikin laulamiseen painottuva jatkokurssi, jossa harjoitellaan yhtyeenä laulamista a cappella -tyylillä. Kurssilla syvennetään myös äänenmuodostukseen liittyviä asioita. Suositeltava osallistujamäärä noin 8 laulajaa, joista muodostetaan yksi lauluyhtye. Osallistumisen edellytyksenä jonkinlainen laulutausta / harrastuneisuus.

9. Musiikkiopiston teoriakurssi ja soiton- ja laulunopetus (LHO09)

Opiskelija on hyväksytty musiikkiopiston opiskelijaksi, maksaa lukukausimaksun musiikkiopistolle ja saa laulu-/soittotunneille ja teoriaopetukseen osallistumisesta samalla lukiokurssin.

Säveltäminen tai Musiikin teoria I

Teoriakurssi on suunnattu edistyneille musiikin harrastajille, pohjatietoina perustaso 3-teoriaopinnot tai vastaavat tiedot. Kurssilla syvennetään tietoja soinnuista, harmoniasta, musiikin muodoista, rytmistä sekä erilaisten asteikkojen käytöstä. Tehtävät ovat pääosin kirjallisia. Teoria-asioita yhdistetään aiemmin opittuihin asioihin sekä käytännön musisointiin laulaen ja soittaen. Kurssilla työskennellään sekä itsenäisesti että ryhmässä. pienprojektit ja konserttikäynnit ovat myös mahdollisia.

Arviointi: Hyväksytty/hylätty. Kurssin suoritus edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla sekä vaadittujen tehtävien ja tenttien hyväksyttyä suoritusta.

Kurssista vastaa Läntisen Keski-Suomen musiikkiopisto, opettajana musiikin perusteiden tuntiopettaja.

10. Kansalaisopiston kielitarjonta (LHO10) (Kansalaisopisto)

Lukion kurssitarjonnan ulkopuolisia ei lukiotavoitteisia kursseja mm. espanjassa, japanissa ja arabianssa.

LUKIODIPLOMIT

Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomi ilmentää opiskelijan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä omaehtoista harrastuneisuutta. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Tutustu lukiodiplomien suoritusohjeisiin ja pohjakurssivaatimuksiin www.edu.fi/lukiokoulutus/lukiodiplomit

Kotitalouden lukiodiplomi (KOLD1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kotitaloudessa. Kotitalouden lukiodiplomin tavoitteena on vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin. Kotitalouden lukiodiplomi muodostuu lukiodiplomityöstä, esseestä ja portfoliosta.

Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Kuvataiteen lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiodiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.

Käsityön lukiodiplomi (KÄLD3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan käsityössä. Käsityön lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija kehittää osaamistaan laadukkaiden käsityötuotteiden omaehtoisessa suunnittelussa, valmistuksessa sekä osaamisen arvioinnissa. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, ideaan ja suunnittelu- ja valmistusprosessiin sekä niiden itsearviointiin. Käsityön lukiodiplomi muodostuu käsityötuotteesta tai käsityöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfoliosta.

Liikunnan lukiodiplomi (LILD4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

Median lukiodiplomi (MELD5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan. Median lukiodiplomin tavoitteena on edistää opiskelijan monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä. Lisäksi edellytetään informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa, mediasuhteen pohdintaa ja median toimintaympäristön hahmottamista. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Median lukiodiplomi on portfolion ja mediaesityksen muodostama kokonaisuus.

Musiikin lukiodiplomi (MULD6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

Tanssin lukiodiplomi (TALD7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa. Tanssin lukiodiplomin suorittamisen tavoitteena on tukea ja kuvata opiskelijan pitkäaikaista tanssin opiskelua lukion aikana. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan valitsema tanssillinen tehtävä, sen valmistelu ja kirjallinen työ. Tanssillisen tehtävän opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian. Tehtävä voi olla soolo- tai ryhmäteos. Tanssin lukiodiplomi on tanssillisen tehtävän ja tutkielman muodostama kokonaisuus.

Teatterin lukiodiplomi (TELD8)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa. Teatterin lukiodiplomin tavoitteena on vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitoja sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitoja. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan itse määrittelemä työn aihe joltakin teatterin alalta, siihen liittyvä esitys ja työskentely- ja arviointiprosessi. Teatterin lukiodiplomi on esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus.

TAITEIDEN VÄLISET OPINNOT

1. MuTa- musiikin ja tanssin projektikurssi

Tällä kurssilla valmistetaan esitys yhdistäen elävää musiikkia ja tanssia. Pääsyaatimuksena kurssille on musiikin osalta vähintään yhden instrumentin hyvä hallinta ja tanssin osalta vähintään perustaidot. Arviointi hyväksytty/hylätty

TIETOTEKNIikka

Oppikirjat: Ei oppikirjaa.

Suoritusjärjestys: Kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Työtavat: Kontaktiopetus, harjoitustehtävät oppitunneilla.

Arviointi: Hyväksytty/hylätty. Arvioidaan tuntityöskentelystä jatkuvan näytön perusteella.

1. Multimedia (TT01)

Kurssilla opetellaan 3D-suunnittelua ja tutustutaan 3D-tulostukseen. Toteutetaan projektityönä 3D-suunnitteluohjelmalla kappale, joka valmiina tulostetaan. Käydään läpi kuvankäsittelyohjelman perustoimintoja ja tutustutaan kuvankäsittelyyn valokuuvaajan näkökulmasta. Käydään läpi videomuokkauksen perusteet ja tutustutaan videon suunnitteluun. Lisäksi kurssilla tutustutaan piirto- ja maalausohjelmien käyttöön piirtotasoa käyttäen.

2. Ohjelmointi (TT02)

Kurssilla opetellaan ohjelmoinnin perusteet. Opetellaan ohjelmakoodin kirjoittamista ja ohjelmoinnin perusrakenteita. Kurssin aiheista tehdään oppituntisin pieniä ohjelmointitehtäviä.

MUU KURSSITARJONTA

Mikäli meidän koulussa kurssi ei toteudu tai haluamaasi kurssia ei ole tarjolla, niin keskustele rehtorin ja opinto-ohjaajan kanssa, onnistuuko kurssin toteutus esim. jonkin muun koulutuksenjärjestäjän avulla esim. verkko- tai nettikurssi

LUKION/LUKUVUODEN KURSSIEN SUUNNITTELU																									
KEURUUN YHTEISKOULUN LUKIO 2. - 4. vuoden opiskelijat lv. 21-22																									
Nimi											Olen kiinnostunut kolmoistutkinnosta (X)														
Osoite																									
Puh.											Kotikunta						Aloitusvuosi								
LUKION OPPIAINEET	pak	syv (s)	so v (x)	yo-suos. S=syks	Pakollisten, syventävien (s) ja soveltavien (x) valintasuositukset																				
					1. vuosi					2. vuosi					3.-4. vuosi										
Äidinkieli tai S2	6	4	1	K	1	2	3	x12	x13		4	5	6	s7	x10	x11	x13		s7	s8	s9	s10	x11	x13	
A1-Englanti	6	2	4	K/S	x11	1	2	3	x12		4	5	6	x9	x12				s7	s8	x9	x10	x12		
A2-Ruotsi	6	2	2	K	1	2	3				4	5	6	x10					s7	s8	x9	x10			
(A2-Saksa)	6	2	3	S	1	2	3	x11			4	5	6	s8	x11				s7	s8	x9				
B1-Ruotsi	5	2	4	S	x8	1	2	3	x11		4	5	s7	x11					s6	x9	x10	x11			
B2-Saksa		6	3	K																					
(B2-Ranska)		6	3	K																					
B3-Saksa		8	2	K							s4	s5													
B3-Ranska		8	2	K							s4	s5													
B3-Italia		8	2	K	s1	s2	s3	s4	s5																
B3-Venäjä		8	2	K	s1	s2	s3	s4	s5																
Matem. pitkä	10	3	4	K	x14	Y1	2	3	4		5	6	7	8	9	s11	x17		10	s11	s12	s13	x15	x16	x17
Matem. lyhyt	6	2	2	S	x10	Y1	2	3			4	5	6	s7					s8	x9					
Biologia	2	3	4	S	1	2	x7	x8			2	s3	s4	x6	x7	x8			s5	x6	x8	x9			
Maantiede	1	3	2	S	1	s2	x5				1	s2	s3	s4	x5				1	s4	x5	x6			
Fysiikka	1	6	3	K	1	s2	x10				1	s3	s4	s5	x9	x10			1	s6	s7	x8	x9	x10	
Kemia	1	4	2	K	1	s2	s3				1	s4	s5	x6	x7				1	s4	s5	s6	x7		
Filosofia	2	2	1	K	(1)						1	2	s3	s4	x5				1	2	s3	s4	x5		
Psykologia	1	4	4	K	1	s2	s3	x7	x8		s3	s4	s5	x6	x9				s4	s5	x6	x9			
Historia	3	3	4	S	1	2	s4	x8	x9		3	s4	s5	s6	x8	x9	x10		s5	x7	x10				
Yhteiskuntaoppi	3	1	2	K	(1)						1	2	x6						3	s4	x5	x6			
Uskonto UE/UO	2	4	3	S/K	1	2	s3	x7	x8	x9	1	2	s3	s4	s5	x7	x8	x9	2	s6	x7	x8	x9		
Elämäntutkimus	2	4		K	1	2	s3	s4	s5	s6															
Terveystieto	1	2	2	S	1	s2					1	s2	s3	(x5)					1	x4	(x5)				
Liikunta	2	3	8		1	s3	x6	x7	x8	x9	2	s4	x10	x11	x12	x13			s5						
Kilpaurheilu			12		x1	x2	x3	x4																	
Musiikki	12	2	6		1	2	s3	s4	x5		2	x9	x6	x7	x8				x10						
Kuvataide	12	2	7		1	s3	s4	x5	x6		2	x11	x7	x8	x9	x10			x12						
Opinto-ohjaus	2		5		1	x3	x4	x6			2	x5	x7												
Teemaopinnot (oma tarjonta)		3	13		s1 OPE	s2 TVT	s3 KJK	s4 KOT	s5 TN1	s6 TN2	s7 TS1	s8 TS2	s9 KAR	s10 KAL	s11 ME	s12 KV1	s13 KV2	s14 YR	s15 10	s16 TUL					
Teemaopinnot (muut koulut) laajuus			10		x20 HYG	x21 EA1	x22 EA2	x23 JV	x24 MT	x25 BR	x26 TV	x27 POP	x28 MU	x29 KIE											
Lukiiodiplomit			8		KOT		KU		KÄ		LI		ME		MU		TA		TE						
Taiteiden väliset			1		x1 MU		+TA																		
Tietotekniikka			2		x1	x2																			
Valinnat					1. vuosi					2. vuosi					3. vuosi										
Pakolliset																									
Syventävät (s)																									
Soveltavat (x)																									
Kursseja yht.																									
Kursseja suositellaan valittavaksi 28-32/lukuvuosi, lukion kokonaiskurssimäärä on min. 75 kurssia.																									
oppilaan allekirjoitus											huoltajan allekirjoitus														

KURSSIVALINTOJEN TEKEMINEN (VANHAT OPISKELIJAT)

Esivalinnat tehdään wilman esivalintatarjottimeen "Esivalinta 2021-22" (kurssitarjotin valikon takaa). **Esivalinnat tehtävä pe 19.2. mennessä.**

Tarkista kuluvan vuoden opiskelusuunnitelmasi wilman kurssitarjottimesta ja opinnot välilehdeltä.

Tämän lukuvuoden valinnat näkyvät Wilmassa sekä Opinnot-välilehdellä tummennettuina että viimeisimmässä jaksotodistuksessa tähtinä. Jos huomaat itselläsi virheitä valinnoissa, ilmoita niistä opolle. (Kurssi voi olla poistettu kurssitarjottimesta, mutta ei Opinnot-välilehdeltä.)

Jos haluat suunnitella ensi lukuvuotta ensin paperille, niin tulosta itsellesi viimeisin jaksotodistus Wilmasta tai ainevalintakortti nettisivuilta ja merkitse siihen esivalintasi. Pyri noudattamaan valintasuosituksia. Tarjonta eli kurssikuvausopas on vanha ja löytyy myös linkkinä wilmasta.

Tulevat kakkoset muistavat vanhojen kurssit LI04, KU11 ja MU9. Abit muistavat kurssit LI5, KU12 ja MU10. Kaikki valitsevat OPO:n kurssin OP03 sekä kakkoset OP02

Ota valinnoissasi huomioon ylioppilaskirjoitussuunnitelmasi ja eri yo-kokeiden suositusajankohdat. (sarake yo-suos. S=syysy, K=kevät).

Kertauskurssit järjestetään suositusajankohdan mukaisesti. Esim. jos suositusajankohtana on mainittu **s**, tämä tarkoittaa, että **kertauskurssi järjestetään ensisijaisesti syksyllä**. aineen voi kirjoittaa myös keväällä, mutta kertauskurssin järjestäminen ei ole varmaa.

Laske kokonaiskurssimäärät.

Jos sinulla on kolmen vuoden suunnitelma, kurssikertymän pitäisi olla 58-62 kurssia toisen vuoden päättyessä.

Koulunsa päättävillä on viimeisenä vuonna käytössään 3 periodia ennen kevään ylioppilaskirjoituksia. 4. periodilla voi täydentää kursseja. **30.4.** mennessä on oltava **vähintään 75 kurssia** ja pakolliset kurssit suoritettuina.

Tarkista myös syventävien kurssien määrä (Lukioaikana syventäviä kursseja on tultava vähintään 10.)

HARRASTEPAINOTTEISUUS JA MUU KOULUN TARJONTA

- Aktiiviharrastajille suositellaan runsaasti taito- ja taideaineiden kursseja. Tutustu kurssien kuvauksiin ja valitse kiinnostuksesi mukaisesti. Tarkista oppaasta, voiko kurssin valita useammin kuin kerran. UV-kursseja voi valita max neljä/vuosi.
- Muu koulun tarjonta ja lukiodiplomeja voi valita oman mielenkiinnon mukaan, katso tarkemmat suositusajankohdat kurssikuvauksista.
- Tutustu myös muiden oppilaitosten tarjontaan ja valitse rohkeasti. Muista erillinen ilmoittautuminen kunkin koulun ohjeiden mukaisesti

